

B 15/2010 rd

**RIKSDAGENS
BANKFULLMÄKTIGES BERÄTTELSE
2009**

*

**TILL
RIKSDAGEN**

HELSINGFORS 2010

ISSN 1237-4342 (tryckt)
ISSN 1796-9808 (webbpublikation)
EDITA PRIMA OY, HELSINGFORS 2010

INNEHÅLL

	Sida		Sida
1. EUROPEISKA CENTRALBANKENS PENNINGPOLITIK OCH EKONOMIN I EUROOMRÅDET	5	4 FINLANDS BANKS BOKSLUT	26
1.1 Sammanfattning.....	5	Balansräkning.....	26
1.2 Den globala finanskrisen och världsekonomins utveckling.....	5	Resultaträkning.....	28
1.3 Vad berodde krisen på?.....	7	Bokslutsbilagor.....	29
1.4 Den realekonomiska utvecklingen inom euroområdet 2009.....	9	Redovisningsprinciper.....	31
1.5 ECB:s penningpolitik 2009.....	10	Noter till balansräkningen.....	34
1.6 Prisstabilitet i euroområdet.....	12	Noter till resultaträkningen.....	40
1.7 Finanspolitisk stimulans och EU-ländernas offentliga finanser.....	13	5 FINLANDS BANKS FÖRVALTNING OCH ÄRENDEN HANDLAGDA AV BANKFULLMÄKTIGE	44
2 DEN EKONOMISKA UTVECKLINGEN I FINLAND 2009	15	5.1 Inledning.....	44
2.1 Realekonomisk utveckling.....	15	5.2 Förvaltning.....	45
2.2 De offentliga finanserna och den ekonomiska politiken.....	17	5.3 Direktionens bisysslor.....	45
2.3 Prisstabilitet och skuldsättningen i nom den privata sektorn.....	18	5.4 Bankfullmäktiges sammansättning.....	45
3 FINLANDS BANKS VERKSAMHET ..	21	5.5 Revisorer.....	46
3.1 Stabilt och effektivt finansiellt system..	21	5.6 Revision.....	46
3.2 Myndighetssamarbete.....	21	6 FINANSINSPEKTIONENS VERKSAMHET 2009	47
3.3 Investeringsverksamhet.....	22	6.1 Inledning.....	47
3.4 Beloppet eurosedlar utgivna i Finland ökade fortfarande.....	23	6.2 Förvaltning.....	47
3.5 Internationell verksamhet.....	23	6.3 Centrala mål.....	47
3.6 Information och forskning.....	24	6.4 Läget på finansmarknaden i Finland 2009.....	48
		6.5 Finansinspektionens mål och måluppfyllelse 2009.....	50
		6.6 Bankfullmäktiges berättelse för 2008 och Finansinspektionens åtgärder med anledning av den.....	53
		6.7 Bankfullmäktiges bedömning av Finansinspektionens verksamhet.....	55

Siffrorna i berättelsen baserar sig på de uppgifter som fanns tillgängliga i februari–april 2010.

1. EUROPEISKA CENTRALBANKENS PENNINGPOLITIK OCH EKONOMIN I EUROOMRÅDET

1.1 Sammanfattning

Världsekonomin drabbades hösten 2008 av en plötslig recession som var djupare än någonsin förr. De stora industriländerna i väst fick uppleva en kraftig minskning av utrikeshandeln, investeringarna och produktionen som pågick i ca 6 månader. Detta ledde till att totalproduktionen 2009 minskade med flera procent i många länder, samtidigt som exporten och importen kunde sjunka med tiotals procent. De ledande västländerna har inte upplevt någon nedgång av denna storleksordning sedan depressionen på 1930-talet. Särskilt brant – mer än 7 % – var totalproduktionens nedgång bl.a. i de baltiska länderna, Finland, Irland och Ryssland. Ekonomin i de stora västländerna sjönk inte lika mycket, men även där var recessionen exceptionellt djup. Däremot fortsatte den snabba tillväxten i Kina och Indien också 2009.

Recessionen ledde till att råvarupriserna och börskurserna sjönk. När pristrycket lättade saktades inflationen upp. Men samtidigt började arbetslösheten växa i många länder när produktionen minskade och balansen i de offentliga finanserna försämrades drastiskt i de flesta västliga industriländer.

Det var den internationella finanskrisen som var den omedelbara orsaken till den snabba vändningen i ekonomin. Krisen tillspetsades i september 2008. Utsikterna för den internationella ekonomin hade redan från och med augusti 2007 försämrats av den bankkris som Förenta staterna drabbades av och som fick sin början i de s.k. subprime-bolånen. Effekterna hade så småningom också spritt sig till den europeiska finansmarknaden i form av ökad osäkerhet. Den finansiella oron eskalerade till en panikartad kris i september 2008 med följd effekter som under det sista kvartalet 2008 och det första kvartalet 2009 kraftigt spred sig till den reala ekonomin i olika länder. Produktionsnedgången stannade

upp när de statliga stödåtgärderna så småningom ledde till att förtroendet för finansmarknaden återställdes.

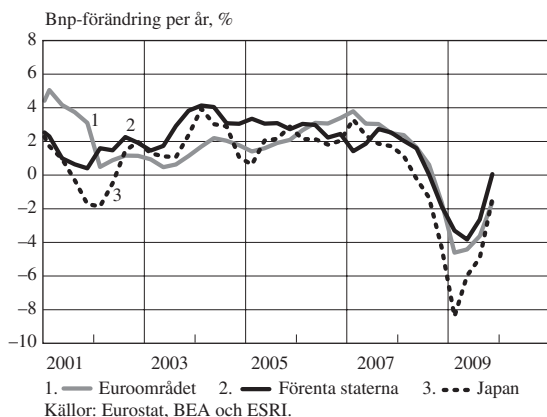
1.2 Den globala finanskrisen och världsekonomin utveckling

Den finanskris som skakade världsekonomin 2009 fick sin början av de skuldhanteringsproblem som uppkom på den amerikanska bolånemarknaden 2007. Till en början gällde betalningsproblemen de s.k. subprime-bolånen, dvs. bolån riktade till låginkomsttagare och personer med dålig kredithistoria. Krisen spred sig emellertid snabbt inte bara till de amerikanska bankerna, utan dessutom också till den europeiska banksektorn, eftersom många europeiska finansinstitut hade köpt värdepapperiserade amerikanska subprime-krediter.

När kreditförlusterna spred sig uppkom värderingsproblem i fråga om bolånebaserade värdepapper, eftersom man inte längre kunde lita på tidigare uppskattningar om bolånens lågriskprofil. Osäkerheten när det gällde olika bankers risker ledde hösten 2007 och under 2008 till att de riskpremier som finansmarknaden krävde började höjas, vilket i sin tur ledde till räntorna på interbanklån utan säkerhet, dvs. Libor- och Euriborräntorna, steg klart jämfört med riskfria skuldförbindelser. Därmed blev det både dyrare och svårare att få finansiering i Förenta staterna och Europa. Bankerna blev allt försiktigare i sin kreditgivning, och hushållen började hotas av kreditkris.

Den ökande osäkerheten ledde till en global ekonomisk kris: först en sjunkande trend för börskurserna, sedan ökade förluster för bankerna och slutligen kraftigt minskad produktion i slutet av 2009. Börskurserna sjönk i mer än ett år till och med slutet av februari 2009. Börserna i västvärlden förlorade mer än hälften av sitt värde.

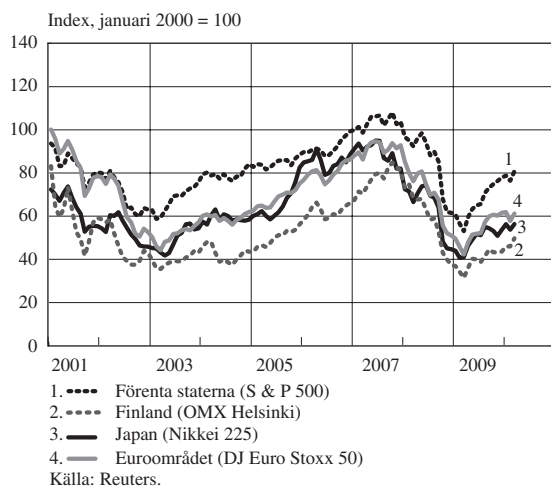
Figur 1.
Bnp-tillväxt

Kurserna började stiga igen i mars 2009. Finans-krisen ledde till att så gott som alla industriländer 2009 drabbades av en exceptionellt kraftig minskning av totalproduktionen (figur 1).

Det märktes mycket tydligt på börskursernas utveckling att finansmarknaden drabbades av kris och att förväntningarna förändrades. Börs-kurserna sjönk i mer än ett år till och med slutet av februari 2009. Kursnedgången var exceptionellt brant: börserna i västvärlden och även i många tillväxtekonomier förlorade mer än hälften av sitt värde under nedgången. Kurserna började emellertid stiga på nytt i mars 2009 och återhämtningen efter den vändpunkten har varit kraftig (figur 2).

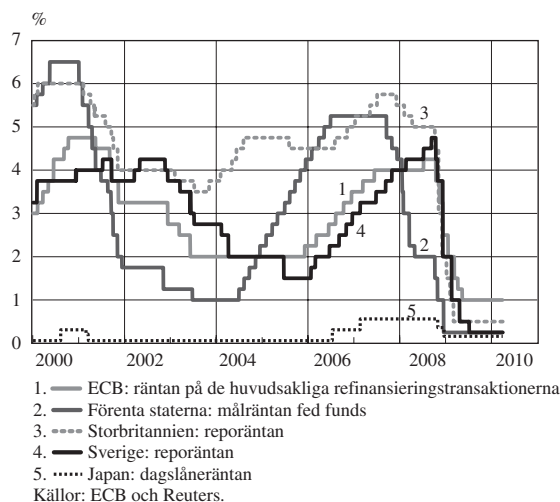
Figur 2.
Börskursernas utveckling

Den ökande osäkerheten ledde i september 2008 till allt strängare villkor på kreditmarknaden. Till följd av detta steg de riskpremier som bankerna och finansmarknaden kräver, och således kom centralbankernas räntesänkningar knappt alls att sänka räntenivån på företagslån. Riskpremierna för dessa lån steg stort, och många företag miste alla möjligheter att få lån hösten 2008. Därmed kunde företagen inte få finansiering för sina investeringar och inte ens för normal utrikeshandel. Detta ledde till att världsekonomin, särskilt ekonomin i industriländerna, under 2009 drabbades av den djupaste recessionen sedan depressionen på 1930-talet.

För att det finansiella systemet inte skulle kollapsa satte olika stater redan 2008 in olika stödåtgärder för att förhindra bankkonkurser och begränsa kreditförlusterna. Dessa stödåtgärder räckte till för att förhindra förlusterna från att sprida sig till banksektorn i övrigt i de fall där enskilda banker förlorade sitt eget kapital. När krisen spred sig började centralbankerna sänka sina styrräntor. Den amerikanska centralbanken sänkte sin styrränta nästan till nollräntenivå i början av 2009. Europeiska centralbanken (ECB) och den brittiska, svenska och japanska centralbanken följde efter (figur 3). Utöver sänkta styrräntor vidtog centralbankerna undantagsåtgärder som ökade likviditetstillförseln till banksystemet genom direkt centralbanksfinansiering. Detta ledde till att centralbankens balansräkning fick kraftigt ökad omslutning både i Förenta staterna och i euroområdet.

Figur 3.
Centralbankernas styrräntor: Förenta staterna, ECB, Sverige och Japan

Trots att man med hjälp av stödåtgärderna lyckades förhindra banksystemet från att krascha hade en kreditkris till följd av krisen startat hösten 2008, och den hade pågått i cirka sex månader. Under den tiden hade också bra kunder svårt att få finansiering. Situationen förvärrades av att kreditgivning och värdet på kreditsäkerheterna är nära kopplade till varandra. När det exempelvis blir svårare att bevilja bolån krymper efterfrågan på bostäder och bopriserna börjar sjunka. Detta sänker bostädernas värde som säkerhet och leder till kreditförluster för bankerna vid realisering. Ytterligare förluster stramar upp villkoren på bolånemarknaden och påskyndar prissänkningar, vilket ytterligare förvärrar problemet med säkerheter. Samma mekanism gäller i fråga om affärsfastigheter och aktier. Genom sjunkande tillgångspriser får allt fler låntagare och investerare så småningom problem med säkerheter, vilket i sin tur ökar kreditförlusterna och nedskrivningarna.

Bopriserna började sjunka i flera länder 2008. Priserna sjönk kraftigt i Förenta staterna, Spanien, Irland, Island och de baltiska länderna, med andra ord i länder där också prisstegringen

på bostäder varit kraftig under åren före krisen. I de flesta länder upphörde prisminskningen under 2009. Alla länder drabbades inte av prisnedgång; Finland och Tyskland är exempel på ekonomier där bopriserna var relativt stabila också under finanskrisen.

Den kreditkris som började hösten 2008 ledde mycket snabbt till mindre investeringar, minskad efterfrågan och sämre lönsamhet för företagen så gott som överallt. I de västliga industriländerna märktes detta på att bostadsmarknaden stannade upp, byggnationen minskade och bilhandeln rasade samtidigt som utrikeshandeln krympte exceptionellt snabbt och kraftigt. Den kraftiga exportnedgången spred krisen också till de länder vars finansiella sektor inte hade drabbats av problem. I industriländerna minskade totalproduktionen 2009 med i genomsnitt 3 %. I Ryssland, som är viktigt för vår utrikeshandel, minskade totalproduktionen med hela 8 %. I flera länder krympte exporten i början av 2009 med upp till tiotals procent. Nedgången i världsekonomin dämpades ändå av att den ekonomiska tillväxten trots krisen var fortsatt snabb i Kina och Indien (tabell 1).

TABELL 1. Utvecklingen i de stora ekonomierna 2009

	Bnp Prosenttimuutos edellisestä vuodesta	Export Prosenttimuutos edellisestä vuodesta*
Världen	-0,6	-10,7
USA	-2,4	- 9,6
EU27	-4,2	-12,8
Euroområdet	-4,0	-12,9
Japan	-5,2	-24,2
Kina	+8,7	-15,7
Ryssland	-7,9	- 4,7
Indien	+5,7	-14,5**

* Huoltotaseen mukainen vienti.

** IMF:n ennuste verovuodelle huhtikuu 2009 – maaliskuu 2010.

Lähteet: IMF, Eurostat ja kansalliset tilastolaitokset.

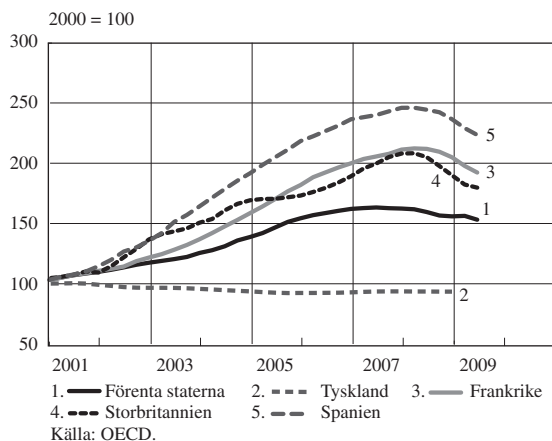
1.3 Vad berodde krisen på?

Också till 2008 års ekonomiska kris var de bakomliggande faktorerna att hushållen och företagen hade skuldsatt sig i flera år samtidigt som tillgångspriserna steg. I fenomenet ingår som en central faktor också att hushållen skuldsatte sig stort i tron på att bostadspriserna ständigt skulle

stiga både i Förenta staterna och i Europa. Så länge bostadspriserna steg förbättrades hushållens förmögenhetsställning trots skuldsättningen. Prisstegringen på bostäder avstannade dock i ett flertal länder 2008 (figur 4).

Skuldsättningen var möjlig tack vare den låga räntenivån i början av 2000-talet. I många länder erbjöd skuldsättningen hushållen en möjlighet

Figur 4.
Prisindex för bostäder: Förenta staterna, Storbritannien och de stora euroländerna

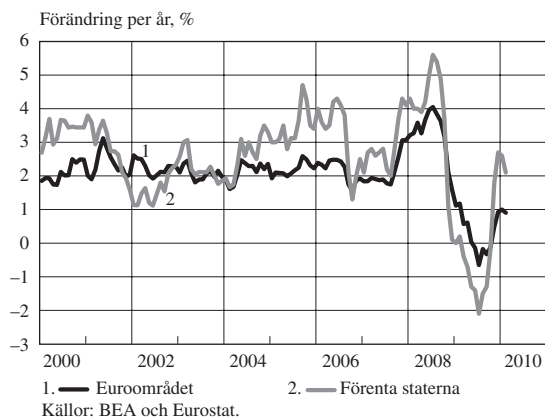

till att snabbt få högre levnadsstandard, även om realinkomsterna inte ökade i samma takt. Detta var fallet i Förenta staterna, men också i flera europeiska länder såsom Spanien, Island, Irland och de baltiska länderna. Sett i efterhand kan man också anta att skuldsättningen inom den privata sektorn och de stora bygginvesteringarna i många länder delvis också berodde på en optimism som visade sig sakna täckning och på att man glömde hur viktiga vissa fundamentala ekonomiska faktorer är, såsom balans i utrikeshandeln och konkurrenskraft.

Också inom företagen och på finansmarknaden ökade skuldsättningen. Investerarna ville få bättre avkastning på kapitalet genom att lyfta ut eget kapital och ersätta det med lånat kapital. Skuldfinansieringen blev allt vanligare också vid finansiella investeringar och företagsköp, eftersom man kunde öka räntabiliteten på eget kapital med hjälp av en finansiell hävstång till låg ränta. Detta var möjligt så länge avkastningen på investeringarna var högre än räntan på skulden. En annan bidragande orsak till krisen var att man felaktigt trodde att tillsynsmyndigheterna för finansmarknaden eller bankerna själva hade tillräcklig förmåga att utöva tillsyn över de finansiella institutens risker. Så var ändå inte fallet, utan i stället misslyckades bankernas riskhantering kapitalt i många länder.

När man försöker finna orsakerna bakom den omfattande recessionen 2009 kan man utöver bristande tillsyn, bankernas snedvridande incitamentsprogram och en långtgående skuldsättning också lyfta fram makroekonomiska orsaker.

Figur 5.
Konsumentpriserna i Förenta staterna och euroområdet

Av dessa var de viktigaste å ena sidan de stora och långvariga obalanserna i världshandeln och å andra sidan inflationstrycket till följd av den starka tillväxten i världsekonomin, vilket klarast märktes på att världsmarknadspriset på råolja steg kraftigt. Inflationen var som störst både i Förenta staterna och i EU-länderna i början av 2008 strax före den stora recessionen (figur 5). Pristrycket avtog snabbt sedan krisen brutit ut och inflationen avtog överallt under 2009.

Hushållens alltför höga skuldsättning och de kraftigt stigande bostadspriserna begränsades emellertid i början av 2000-talet inte bara till Förenta staterna. Utvecklingen var likadan och relativt sett till och med värre i många europeiska länder. Till dessa länder hörde Spanien, Irland, Storbritannien och Island. Också i de baltiska länderna utvecklades en stor prisbubbla på bostadsmarknaden, och den finansierades av nordiska banker. I Grekland ökade å sin sida skuldsättningen i den offentliga sektorn under en längre tid alltför snabbt. Följden i samtliga dessa länder var att utlandsskulden ökade alltför snabbt för att vara hållbar. Skuldsättningen finansierades å sin sida av spararna och bankerna i länder med överskott i bytesbalansen.

Den låga räntenivån och de optimistiska förväntningarna kan anses ha orsakat överskuldsättningen i de europeiska länderna. När euron infördes sjönk räntenivån märkbart i Irland och Medelhavsländerna i slutet av 1990-talet, vilket uppmuntrade hushåll och företag att ta lån och ledde till kraftigt stigande tillgångspriser. EU:s utvidgning österut 2004 hade en likadan effekt,

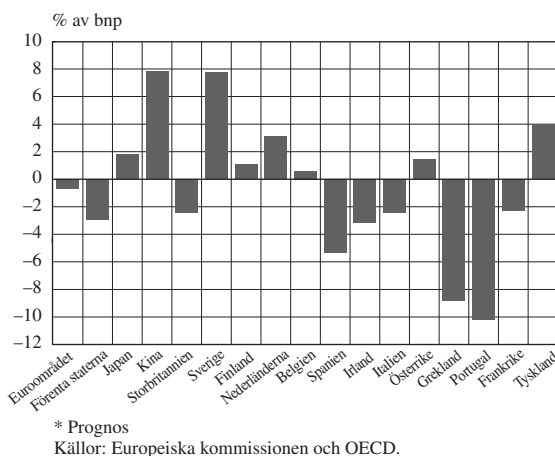
och därför började västeuropeiskt kapital strömma in i de nya EU-medlemsländerna. Länderna utanför Eurosystemet utnyttjade i hög grad de möjligheter som en integrerad finansmarknad erbjöd att lyfta valutalån till låg ränta. Detta ansågs vara så gott som riskfritt eftersom man allmänt föreställde sig att de nya medlemsländerna skulle hålla sina valutakurser stabila innan de gick med i den ekonomiska och monetära unionen. Delvis gick det så: exempelvis lyckades de baltiska länderna trots finanskrisen hålla sina valutakurser stabila hela 2009 genom en deflationär ekonomisk politik. I praktiken innebar detta nominella lönesänkningar och nedskärningar i de offentliga utgifterna. I fallet Island däremot rasade valutakursen.

Med undantag av Grekland byggde ökningen av skuldsättningen i alla länder som drabbades av skuldskrisen på att den privata sektorn i stor omfattning tog utländska lån, vilket hade möjliggjorts och gjorts lockande av den integrerade finansmarknaden. Samtidigt anhopades det stora risker inom det europeiska banksystemet.

Företags- och hushållssektorns skuldsättning ledde också till ökad utrikksskuld i samhälls-ekonomierna och till underskott i bytesbalansen. Proportionellt sett var underskotten 2008 störst på Island och i de baltiska länderna, Portugal, Spanien och Grekland. I dessa länder ökade bytesbalansunderskottet åren 2007–2008 till över 10 % av bnp, dvs. till en helt ohållbar nivå. Samtidigt hölls euroområdet och även hela EU:s gemensamma bytesbalans mycket nära jämvikt. Detta var möjligt eftersom det samtidigt som vissa länder ökade sin utländska skuldsättning som motvikt också bildades en grupp länder inom EU som hade ett stort överskott i sin bytesbalans. Dessa länder finansierade underskottsländernas skuldsättning. Till överskottsländerna hörde utöver Tyskland bl.a. Nederländerna, Sverige och Finland (figur 6). Denna situation fortsatte länge eftersom man inte fäste tillräckligt stor uppmärksamhet vid de stora underskotten i bytesbalansen.

Före recessionen 2009 hade denna obalans mellan olika ekonomier redan vuxit sig ohållbart stor. Något var tvunget att hända eftersom en ohållbar utveckling inte kan fortgå i all evighet. När finanskrisen bröt ut startade en process där jämviktssläget började återställas. Att de höga börskurserna och bostadspriserna sjunker kan anses vara en nödvändig ekonomisk korrigering som påminner om vilka faror som är förknippade med alltför stor skuldsättning och som tvingar de överskuldssatta att öka sitt sparande. Ökat sparande leder till minskad import, vilket mins-

Figur 6.
Bytesbalansen 2008: Förenta staterna, Kina, Storbritannien, Sverige och euroländerna*

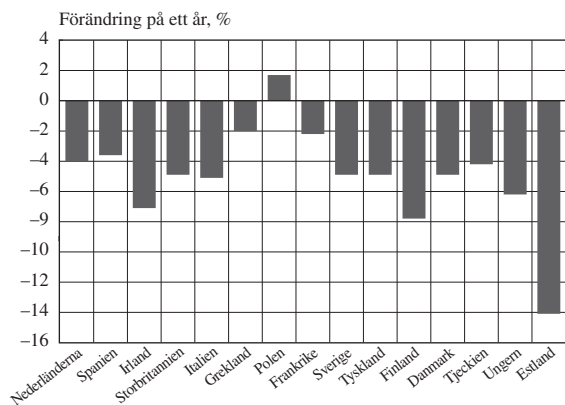
kar underskottet i bytesbalansen. Samtidigt ledde den minskade importen, som är nödvändig för att krympa underskottet, under 2009 också till att exporten från överskottsländerna minskade och därmed till att den ekonomiska aktiviteten avtog så gott som överallt.

1.4 Den realekonomiska utvecklingen inom euroområdet 2009

När finanskrisen bröt ut hösten 2008 ledde den snabbt till en recession i realekonomin. Som en följd av detta krympte totalproduktionen i alla länder i euroområdet (figur 7). Produktionsnedgången inföll det sista kvartalet 2008 och första kvartalet 2009. I slutet av 2009 började produktionen visa tecken på återhämtning i de flesta länder. Det exceptionellt kraftiga raset i början av året ledde till att också den årliga genomsnittliga produktionsutvecklingen var mycket dålig 2009. Bnp i euroområdet krympte med ca 4 % jämfört med året innan. Minskningen var störst inom industriproduktionen, i genomsnitt nästan 15 %. Med undantag av den offentliga efterfrågan krympte alla sektorer inom den totala efterfrågan. Störst verkan hade de minskade privata investeringarna.

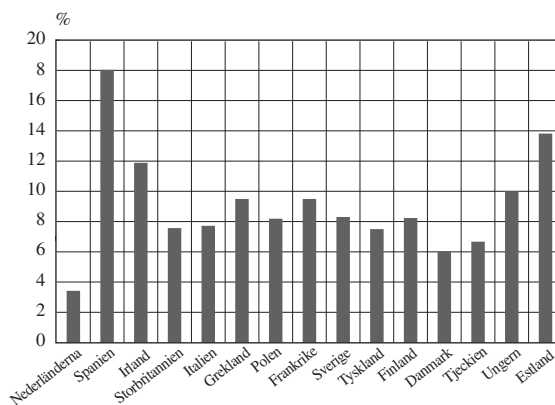
Det fanns betydande skillnader i storleken på produktionsraset mellan länderna i euroområdet och även mellan EU-länderna över lag. Produktionen minskade i alla EU-länder utom Polen. Bland de gamla EU-länderna minskade totalproduktionen mest i Finland och Irland.

Figur 7.
Bnp-utveckling i vissa EU-länder 2009

Källa: Eurostat.

Figur 8.
Arbetslösheten i vissa EU-länder 2009

Källa: Eurostat.

Produktionsnedgången var ändå störst i de baltiska länderna, där man genomförde ekonomiska åtstramningar i stället för att stimulera ekonomin. Dessa länder ville undvika ökad offentlig skuldsättning och en svagare valuta, och därför försökte de genomföra intern devalvering, dvs. sänkta priser och löner, genom stram ekonomisk politik.

När ekonomin drabbades av djup depression ökade arbetslösheten. Efterfrågeminskningen ledde till att företagen skar ned på arbetskraften, och då började antalet arbetstimmar och sysselsatta minska i alla euroländer. Vidare började arbetslösheten efter att ha minskat i flera år åter öka när efterfrågan på arbetskraft minskade. Den genomsnittliga arbetslösheten inom euroområdet steg 2009 med nästan två procentenheter, dvs. till mer än 9 %. Det förekom anmärkningsvärt stora skillnader mellan de olika länderna både när det gäller nivån på arbetslösheten och när det gäller förändringarna i arbetslösheten. Störst växte sig arbetslösheten i Spanien, där den kom att vara nästan 20 %. Däremot steg den relativt lite i Nederländerna och Danmark (figur 8).

1.5 ECB:s penningpolitik 2009

Europeiska centralbanken (ECB) började sänka styrräntorna hösten 2008, och en sänkning på mer än tre procentenheter genomfördes snabbt. I början av 2009 sänkte ECB-rådet räntorna fyra gånger, sammanlagt med 1,5 procentenheter. Den sista av dessa sänkningar genomfördes i

maj, varefter räntan på de huvudsakliga refinansieringstransaktionerna låg på 1 % resten av året. Räntan på de stående faciliteterna sänktes i takt med räntan på de huvudsakliga refinansieringstransaktionerna, utom i maj då räntan på utlåningsfaciliteten sänktes till 1,75 % medan räntan på inlåning över natten hölls på 0,25 %. Utöver räntesänkningar ökade ECB också likviditetstillförseln märkbart i syfte att stödja banksystemet och tillgången till finansiering inom ekonomin.

Eurosystemet reagerade hösten 2008 på den globala krisen på finansmarknaden dels genom att sänka styrräntan, dels också genom ökad tillgång till finansiering genom många exceptionella åtgärder, som fortsatte och delvis även utvidgades i början av 2009. Syftet var att trygga bankernas likviditetstillförsel och penningmarknadens funktion.

Den värsta krisen gick över under våren 2009, men de särskilda åtgärderna fortsatte hela året.

Marknadsoperationerna intar en central ställning när Eurosystemet styr penningpolitiken. Genom dessa operationer erbjuds bankerna centralbanksfinansiering mot säkerhet. Operationerna bygger på ECB-rådets beslut, och de genomförs decentraliserat av de nationella centralbankerna under ledning av ECB:s direktion. Kreditinstituten får den behövliga refinansieringen på normalt sätt genom regelbundet återkommande huvudsakliga refinansieringstransaktioner med en veckas löptid och mer långfristiga transaktioner med en löptid på tre månader, som vid behov kompletteras med finjusterande transaktioner som ökar eller minskar likviditeten. Under 2009

tillgodosågs bankernas behov av centralbanksfinansiering ändå undantagsvis huvudsakligen genom mer långfristiga refinansieringstransaktioner.

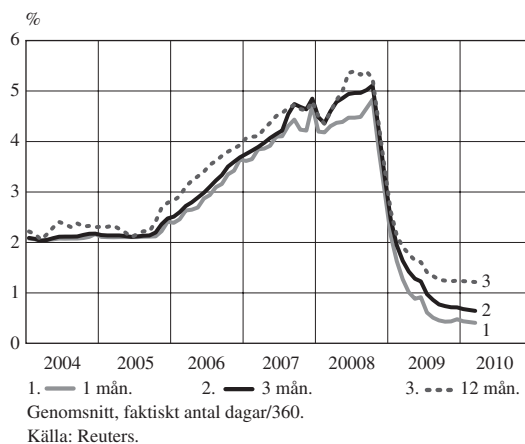
Dessutom meddelade ECB-rådet att det ämnar fortsätta att effektivare stödja utlåningen. I syfte att stödja utlåningen inledde Eurosystemet i juni 2009 likvidiserande refinansieringstransaktioner med en löptid på tolv månader som en fortsättning på de transaktioner som genomfördes sedan oktober 2008. Transaktionerna genomfördes till en början som fastränteanbud med full tilldelning. ECB-rådet tillkännagav på sitt möte i maj ett principbeslut om att köpa säkerställda obligationer i euro emitterade inom euroområdet. Beslutet gällde köp av säkerställda obligationer till ett nominellt värde på 60 miljarder euro. Syftet med besluten var att få penningmarknadsräntorna att fortsätta sjunka, uppmuntra bankerna att upprätthålla och öka sin utlåning till kunderna, förbättra marknadslikviditeten inom viktiga segment av marknaden för privata räntebärande värdepapper och underlätta finansieringsvillkoren för banker och företag.

Bankernas intresse för extraordinära transaktioner var fortsatt stort och därmed låg de mer långfristiga transaktionernas andel av de utestående marknadsoperationerna i juni 2009 som mest på cirka 90 %, medan de normala huvudsakliga refinansieringstransaktionerna stod för endast 10 %. Vid årsskiftet 2008/2009 hade de långsiktiga transaktionerna stått för cirka 75 %. Före finanskrisen användes regelbundna långfristiga transaktioner med en löptid på 3 månader endast som komplement till huvudsakliga refinansieringstransaktioner med förutbestämda belopp, och de utgjorde bara omkring en tredjedel av hela centralbanksfinansieringen.

Genom dessa extraordinära finansieringsåtgärder och genom en ytterst låg styrränta stödde ECB likviditetstillgången och utlåningskapaciteten för euroområdets banksektor samt den ekonomiska återhämtningen. De vidtagna åtgärderna stödde både hushållen och företagen. De långfristiga refinansieringstransaktionernas betydelse märktes särskilt på de sjunkande marknadsräntorna.

Trots att refräntan låg kvar på 1 % sjönk de korta Euriborräntorna långt under den nivån (figur 9). Även interbankräntan Eonia sjönk klart. Eonia var mer eller mindre hela året lägre än 1 månads Euribor, men något högre än ECB:s inlåningsränta (räntan på inlåning över natten). Euriborräntorna, som speglar utvecklingen av penningmarknadsräntor på lån utan säkerhet,

Figur 9.
Euriborräntorna månadsvis

hade i oktober 2008 börjat sjunka kraftigt och fortsatte att falla under första halvåret 2009 när ECB-rådet sänkte styrräntan ytterligare med 1,5 procentenheter i januari–maj. Exempelvis sjönk 3 månaders Euribor från nästan 3 % till 1,25 % och i juli ytterligare under 1 %, trots att också de extra transaktionerna genomfördes med styrräntan som fast ränta. Det var en effekt av likviditetsöverskottet efter den ettåriga transaktionen. Därefter sjönk räntan sakta till 0,70 % i slutet av året.

Sedan slutet av 2008 har motparterna kunnat använda ett utökat urval av tillgångar som säkerhet för sina centralbankslån. Det har underlättat motparternas tillgång till likviditet via centralbankernas refinansieringstransaktioner i euro och dollar i form av fastränteanbud med full tilldelning. Som säkerhet har godkänts bland annat obligationer i US-dollar, brittiska pund eller japanska yen, skuldebrev med ett betyg på BBB och kortfristiga skuldebrev utgivna av kreditinstitut på marknaden för kortfristiga europeiska värdepapper (Short Term European Paper, STEP). Belåningsbara i normalfall är tillgångar som är denominerade i euro, har minst ett betyg på A och, om de är skuldebrev utgivna av kreditinstitut, är noterade på börsen. En sådan exceptionell praxis i fråga om godtagbara säkerheter stödde bankernas likviditet och värdepapperspriserna.

Listan över godkända tillgångar med utökat urval enligt tillfälliga godtagbarhetsregler innehöll i slutet av 2009 ett tjugotal finländska stats-, företags- och bankobligationer. ECB-rådet förlängde i maj 2009 giltighetstiden för de utvidgade urvalskriterierna fram till utgången av 2010.

Euroområdet utvidgades den 1 januari 2009 då Slovakien blev medlem av den ekonomiska och monetära unionen (EMU).

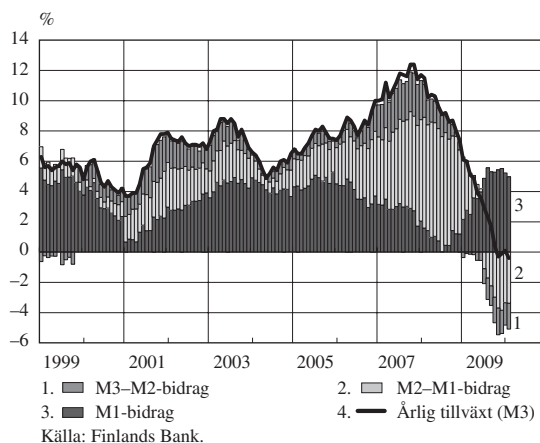
Till växelkursmekanismen ERM2 hörde under hela 2009 valutorna i Danmark, Estland, Lettland och Litauen. Finanskrisen, som hade eskalerat mot slutet av 2008, upprätthöll ett visst växelkurstryck inom ERM2 även 2009. Med undantag av lettiska lats var trycket inte stort, och alla ERM-valutor höll sig inom fluktuationsbanden.

1.6 Prisstabilitet i euroområdet

Inflationen i euroområdet sjönk snabbt till följd av den ekonomiska krisen. Inflationstrycket avtog särskilt på grund av de försämrade ekonomiska utsikterna. Inflationstakten 2008 hade delvis berott på stigande oljepriser. När den ekonomiska krisen bröt ut började världsmarknadspriset på råolja sjunka kraftigt hösten 2008. Oljepriset började åter stiga våren 2009, men på årsnivå sjönk världsmarknadspriserna på råolja och andra råvaror under 2009. Den minskning av den totala efterfrågan som berodde på krisen lättade också på pristrycket och bromsade upp ökningen av arbetskraftskostnaderna. I genomsnitt låg inflationstakten när det gäller konsumentpriser inom euroområdet (mätt med det harmoniserade eftersom den utelöpande penningmängden och utlåningen ökade klart långsammare 2009. Dessa faktorer talade för ett synsätt enligt vilket det fanns orsak att vänta sig att inflationstakten inom euroområdet skulle ligga i linje med definitionen av prisstabilitet eller vara långsammare än så under en betydande tid ur penningpolitiskt perspektiv. Därmed kunde ECB kraftigt lätta upp penningpolitiken. ECB följer i sin penningpolitik tillväxten i det breda penningmängdsmåttet M3. Denna tillväxt stannade nästan helt upp 2009. Däremot började mängden M1-pengar, dvs. kontanter och kortfristig inlåning, öka snabbare (figur 10). Detta berodde på en politik som stödde banksystemets likviditet.

I flera länder inom euroområdet ledde krisen på finansmarknaden till att bostadsmarknaden stannade upp, vilket i sin tur ledde till sjunkande bopriser. Läget på bostadsmarknaden varierade ändå stort mellan olika länder. Särskilt mycket sjönk bopriserna i Spanien och Irland. Bland EU-länderna utanför euroområdet sjönk bopriserna kraftigt i de baltiska länderna och Storbritannien. De sjunkande bostadspriserna ser ut att stå i så gott som direkt proportion till prisstegringen före krisen och ökningen av skuldsättningen.

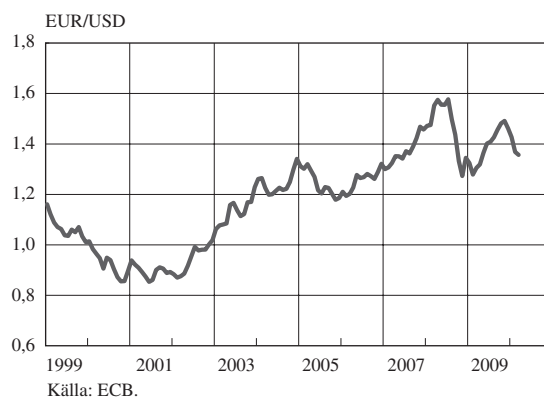
Figur 10.
Penningmängdsmåtten (M1 och M3) i euroområdet

Den åtstramade finansieringen ledde till att utlåningen inte längre ökade. Utlåningen från monetära finansinstitut till den privata icke-finansiella sektorn minskade under nästan hela 2009. Mot slutet av året planade den årliga ökningstakten i utlåningen till hushåll ut på en låg nivå. Ökningstakten i utlåningen till icke-finansiella företag var mycket långsam i slutet av året och den årliga ökningstakten var negativ.

Eurons externa värde stärktes klart 2009 (figur 11). US-dollar och många asiatiska valutor med fast växelkurs mot dollarn försvagades mot euron. Den ryska rubeln deprecierades till följd av det sjunkande världsmarknadspriset på olja. Också det brittiska pundet och den svenska kronan deprecierades mot euron. Däremot lyckades de baltiska valutorna hålla en fast kurs

Figur 11.
Eurons värde mot US-dollar

Figur 12.
Eurons värde mot svenska kronan

Källa: ECB.

mot euron. När eurons externa värde stärktes stävades pristrycket i euroområdet och försvagades konkurrenskraften för euroområdets exportindustri i förhållande till andra valutaområden. Bland annat deprecierades två för Finlands vidkommande viktiga valutor, dvs. det brittiska pundet och den svenska kronan, klart mot euron under redogörelseåret (figur 12).

1.7 Finanspolitisk stimulans och EU-ländernas offentliga finanser

Finanskrisen fick världens ledande ekonomier att inleda både penningpolitisk stimulans och andra stimulansåtgärder. Många länder tillgrep finanspolitisk stimulans, dvs. stimulans genom statsbudgeten. Överenskommelser om sådana åtgärder träffades på G7- och G20-ländernas möten. Dessutom rekommenderade också Internationella valutafonden (IMF) sina medlemmar att inleda stimulansåtgärder.

De största enskilda stimulanspaketerna genomfördes 2009 i världens största ekonomier, Förenta staterna, Kina och Japan. I alla dessa ökade staten de offentliga utgifterna med flera hundra miljarder dollar. Stimulansåtgärderna gällde offentliga investeringar, inkomstöverföringar och skattelättnader. Den största enskilda ökningen av offentliga investeringar genomfördes i Kina, där stimulanspengar användes uttryckligen för att bygga upp infrastruktur.

Hösten 2008 utfärdade Europeiska kommissionen sin rekommendation till EU-medlemsländerna om omfattande stimulansåtgärder. Kommissionens mål var åtgärder i storleksordningen 1,5 % av bnp. Detta var klart mindre än i Förenta

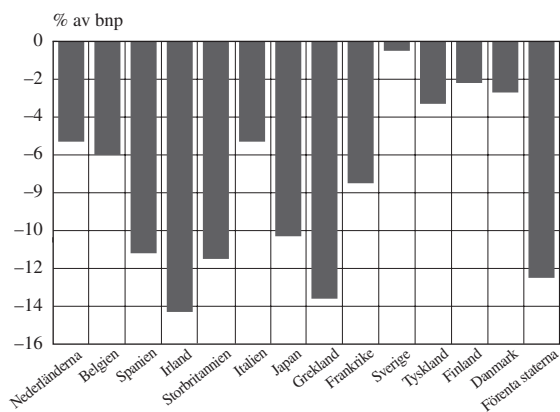
staterna, Kina och Japan, men trots det ett omfattande paket. EU-medlemsländerna hörsammade rekommendationen i varierande utsträckning. I genomsnitt var de åtgärder som EU-länderna beslutade för 2009 omkring hälften av den nivå som kommissionen rekommenderade. I många länder vara stimulansåtgärderna obetydliga eller obefintliga. Detta berodde delvis på det svaga ekonomiska läget i dessa länder. Det tillät helt enkelt inte mer skuldsättning. Betydande stimulansinsatser, dvs. motsvarande minst 1 % av bnp, genomfördes åtminstone i Tyskland, Spanien, Österrike, Storbritannien och Finland. Proportionellt sett var de tyska stimulansåtgärderna mest omfattande, cirka 1,5 % av bnp. De fyra största EU-ländernas stimulansåtgärder utgjorde omkring 75 % av den totala stimulansen i EU, och Tysklands andel var cirka en tredjedel.

Den djupa ekonomiska recessionen i kombination med finanspolitiska stimulansåtgärder försvagade snabbt de offentliga finanserna i alla industriländer. Under 2009 växte sig underskottet i den offentliga sektorns finanser särskilt stort i Förenta staterna och Storbritannien. Läget växade i länderna i euroområdet, även om den genomsnittliga balansen i de offentliga finanserna försämrades klart. Både den ekonomiska krisen och de offentliga finansernas utgångsläge före krisen inverkar på underskotten 2009. De offentliga finanserna uppvisade underskott i flera EU-länder och euroländer redan före krisen. Recessionen medförde att underskottet växte ytterligare. Slutresultatet blev att de flesta euroländer överskred underskottsgränsen i stabilitets- och tillväxtpakten, dvs. 3 % av bnp.

Bland länderna i euroområdet är situationen i fråga om underskottet värst i Grekland, Irland och Spanien. Snarare än på den ekonomiska krisen berodde situationen i Grekland på att landets offentliga finanser redan utgångsvis uppvisade ett stort underskott. Irland och Spanien drabbades däremot uttryckligen av den djupa recessionens konsekvenser. I Tyskland och de nordiska länderna var underskotten däremot relativt sett inte särskilt stora, även om balansen i de offentliga finanserna försvagades kraftigt i Sverige och Finland (figur 13). Dessa länder hjälptes emellertid av den överbalansering som rått i de offentliga finanserna innan krisen.

Särskilt hårt drabbade krisen de baltiska länderna, där produktionen minskade med mer än 10 %. Trots detta lyckades de undvika ett stort underskott i de offentliga finanserna. Orsaken till detta var de exceptionellt kraftiga nedskärningar i de offentliga utgifterna som dessa länder gjorde.

Figur 13.
Offentliga sektorns underskott 2009

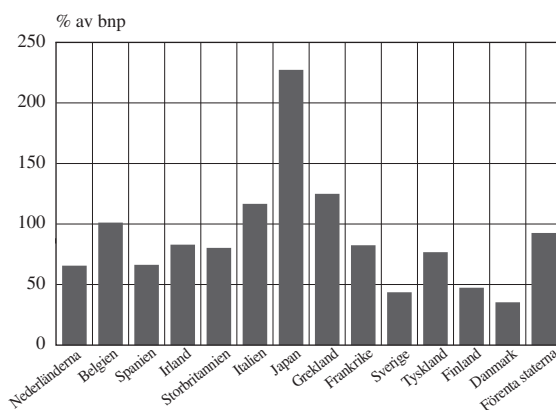
Källor: Eurostat och IMF.

Åtgärderna siktade å ena sidan på att bevara kreditvärdigheten och å andra sidan på att inte riskera möjligheten att införa euron på grund av ett alltför stort offentligt underskott. Det land som lyckades bäst med att balansera upp den offentliga sektorns finanser under krisförhållandena var Estland.

Krisen innebar också att den offentliga skuldsättningen ökade och att skuldsättningsgraden steg kraftigt i så gott som alla länder. Under 2009 ökade den offentliga skuldsättningen i förhållande till bnp i de flesta länder redan på grund av att bnp krympte. Dessutom ökade skulden till följd av de stora budgetunderskotten 2009. Skuldquoterna kommer att öka ytterligare 2010, eftersom det inte går särskilt snabbt att få bort underskotten. Därför kan man vänta sig att skuldsättningsgraden (dvs. den offentliga bruttoskulden i förhållande till bnp) i de flesta länder kommer att stiga högre än någonsin förr till följd av den djupa recessionen 2009. Särskilt dramatisk är utvecklingen i Japan, där den offentliga skulden kommer att vara 200 % av bnp.

Flera av länderna i euroområdet kommer att överstiga skuldsättningsgränsen på 60 % i stabi-

Figur 14.
Beräknad offentlig skuld 2010

Källor: Europeiska kommissionen (prognos hösten 2009) och IMF.

litets- och tillväxtpakten. Detta gäller alla stora medlemsländer i euroområdet: Tyskland, Frankrike, Spanien och Italien. I genomsnitt kommer skuldsättningsgraden i euroområdet att ligga nära 80 % år 2010 (figur 14).

Det verkar som om situationen i fråga om de offentliga finanserna i många industriländer till följd av den ekonomiska krisen är sådan att den kommer att bli ohållbar om den håller i sig länge. Underskotten är stora och den offentliga skuldsättningen håller på att bli synnerligen stor. De stora underskotten i de offentliga finanserna motiverades 2009 av att den ekonomiska krisen måste stävjas och ekonomin stimuleras. Men under de närmaste åren måste balansen bli avsevärt bättre. Detta är mycket viktigt inte bara i Förenta staterna, utan också i många EU-länder – både inom och utanför euroområdet. Ett gemensamt drag är den åldrande befolkningen och det tryck på ökade offentliga utgifter som detta kommer att medföra i framtiden. I många länder kommer ett tryck att uppstå på höjda skatter och minskade offentliga utgifter när länderna ska minska det finansiella underskottet i de offentliga finanserna och stabilisera den offentliga skuldsättningen.

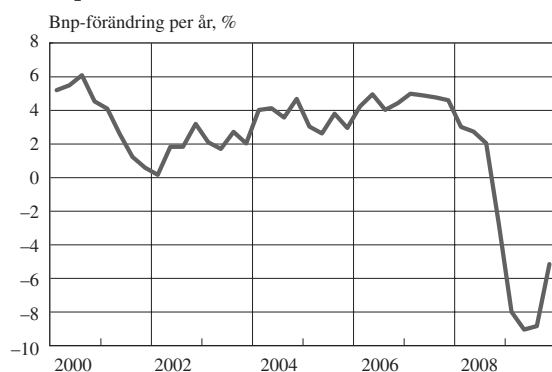
2 DEN EKONOMISKA UTVECKLINGEN I FINLAND 2009

2.1 Realekonomisk utveckling

De centrala inslagen i den internationella finanskrisen, dvs. raset på bostadsmarknaden och bankernas svårigheter, spred sig inte till Finland. Vi hade ingen bankkras och bostadsmarknaden upplevde inget ras. Däremot inverkade den omfattande internationella ekonomiska recessionen snabbt och kraftigt på vår export. Exportnedgången började under det sista kvartalet 2008 och första kvartalet 2009. Varuexporten minskade med nästan 30 % under 2009 jämfört med året innan. Detta var den största nedgången någonsin i fredstid och dessutom också större än i de flesta andra länder 2009. Som en följd av exportminskningen försvagades också industriproduktionen och totalproduktionen exceptionellt mycket 2009: industriproduktionen med 20 % och bnp med nästan 8 %. Produktionsminskningen började redan 2008 och stannade enligt nationalräkenskaperna upp under det andra kvartalet 2009 (figur 15, 16 och 17). Det rörde sig om en snabb och djup nedgång.

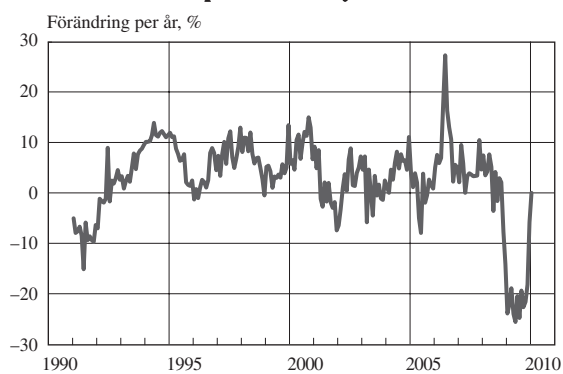
Under hela 2009 minskade exportvolymen med rekordartade 24,3 %. Varuexporten minskade med 25,7 % och tjänsteexporten med 19,8 %. Exportkollapsen var den största enskilda orsa-

Figur 15.
Bnp-tillväxt i Finland

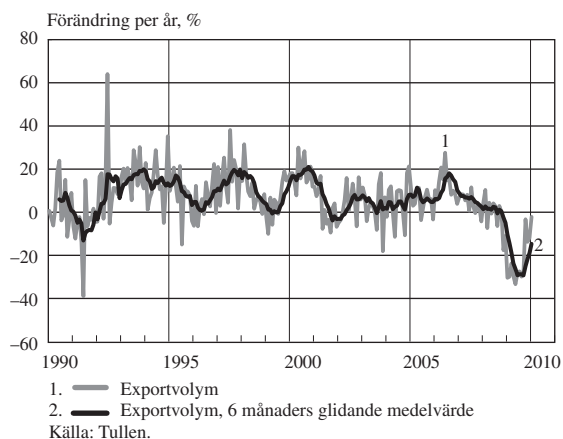
Källa: Statistikcentralen.

Figur 16.
Finlands industriproduktionsvolym

Källa: Statistikcentralen.

Figur 17.
Finlands exportvolym

Källa: Tullen.

ken till att bruttonationalprodukten minskade så pass mycket. Tidigare har exporten på årsnivå som mest minskat med 7,2 %, vilket skedde 1991.

Vår exportnedgång var mycket större än i andra jämförbara länder. Orsakerna till ett så pass stort exportras står sannolikt att finna i exportstrukturen och en försämrad konkurrenskraft. Vi exporterar huvudsakligen investeringsvaror,

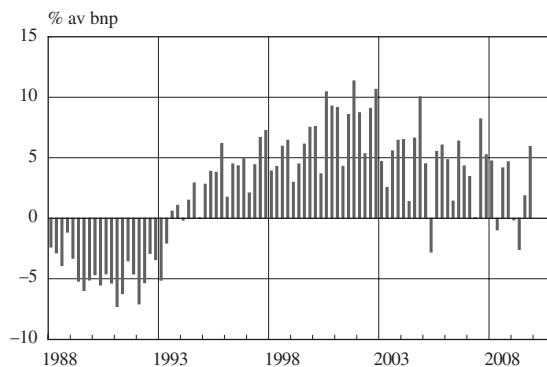
och efterfrågan på dessa minskade kännbart i många länder till följd av att investeringarna minskade i och med krisen på finansmarknaden. När växelkurserna förändrades försämrades dessutom Finlands konkurrenskraft under 2009 i förhållande till Sverige, Storbritannien, Ryssland och Förenta staterna. Orsaken till en sådan utveckling var att euron apprecierades mot dessa länders respektive valutor. Valutakursutvecklingen störde i synnerhet exporten inom skogsindustrin under redogörelseåret. Konkurrenskraften försämrades också av att inkomstnivån steg 2008–2009 och arbetsproduktiviteten sjönk 2009. Produktivetsnedgången berodde främst på att produktionsvolymen minskade mer än antalet arbetstimmar.

Finlands bnp sjönk med 7,8 % år 2009. Mest minskade produktionen under årets första tre månader, men den fortsatte att försämrans även under det andra kvartalet. Under årets andra halvår stannade bnp-minskningen upp, men trots det ökade produktionen inte jämfört med läget i början av året. Under hela 2009 minskade volymen inom förädlingsbranscherna med 18,5 %. Industrins förädlingsvärde sjönk med 20 %. Särskilt svagt var året 2009 för metallindustrin, där produktionen minskade med 26,9 %. Inom trä- och pappersindustrin krympte produktionen med 20,7 %, och den övriga fabriksindustrins produktion med 11,2 %.

När investeringarna minskade sjönk också förädlingsvärdet inom byggandet med 13,2 % jämfört med året innan. Recessionen inom industrin och den minskande privata konsumtionen ledde till att volymen på servicebranschernas förädlingsvärde minskade med 3,7 %. Inom handeln minskade förädlingsvärdet med hela 11,2 %. Detta berodde framför allt på att bilförsäljningen minskade. Inom detaljhandeln var nedgången betydligt mindre.

Exportrasen ledde inte till någon särskilt stor försämring av handelsbalansen. Detta berodde på att importen minskade nästan lika mycket som exporten på grund av att industriproduktionen plötsligt avstannade och investeringarna minskade. Importvolymen minskade under året med 22,3 %, vilket också är ett nytt rekord inom de nuvarande tidserierna. Varuimporten minskade med 23 % och tjänsteimporten med 20,1 %. Exportnedgången var något större än importnedgången. Dessutom försämrades balansen i utrikeshandeln av att bytesförhållandet fortsatte att utvecklas negativt. Trots detta uppvisade bytesbalansen fortsatt ett klart överskott 2009 (figur 18).

Figur 18.
Överskottet i Finlands bytesbalans

Källa: Statistikcentralen.

De privata investeringarna krympte kraftigt i Finland 2009, men ändå inte lika mycket som under den senaste stora depressionen 1991. Detta berodde delvis på den sänkta räntenivån och delvis på att staten inom ramen för stimulanspolitiken började stödja bostadsbyggandet genom borgensförbindelser, investeringsbidrag och räntestöd. Därmed slutade investeringarna i bostadsbyggande att minska under året, trots att övriga bygginvesteringar och maskin- och anläggningsinvesteringarna fortsatte att avta. Nedgången i fråga om investeringarna i bostadsbyggande var 12,4 % och lokalbyggandet minskade med hela 21 %. Mark- och vattenbyggnadsinvesteringarna krympte med 11,5 %. Maskin-, anläggnings- och transportmedelsinvesteringarna minskade med 14,3 %, och särskilt investeringarna i transportmedel skars ned så pass mycket att volymen minskade med 34,6 %.

Under hela 2009 minskade den privata konsumtionen med 2,1 %. Hushållens konsumtionsutgifter minskade mest under årets första tre månader, men började öka något under årets andra hälft. Konsumtionen av varaktiga konsumtionsvaror minskade med 12 % under året, vilket framför allt berodde på att det såldes färre bilar. Konsumtionen av halvvaraktiga varor minskade med 4,1 %, av icke varaktiga varor med 2,2 % och av tjänster med 0,8 %. Volymen på de offentliga konsumtionsutgifterna ökade däremot med 0,7 %. Den offentliga konsumtionen ökade ändå betydligt långsammare än året innan.

Den exceptionellt stora nedgången i totalproduktionen berodde delvis på att lagren krympte. Särskilt mycket krympte de 2009. Under årets sista kvartal krympte lagren med 2,5 miljarder

euro uttryckt i gängse priser, och av detta berodde cirka en miljard euro på den stora kryssningsfartygsleveransen från varvet i Åbo i oktober. Lagerminskningen under hela 2009 var mer än 4 miljarder euro i gängse priser, vilket inverkade på bnp med mer än 2 % (tabell 2).

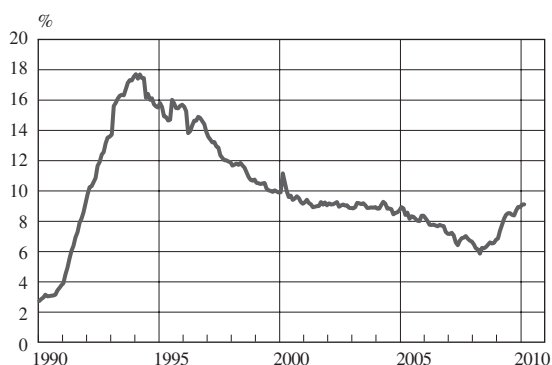
Tabell 2. Bidrag till bnp-minskning i Finland 2009

Efterfrågekomponent	Inverkan på bnp, %-enheter
Privat efterfrågan	-3,9
Offentlig efterfrågan	+0,3
Nettoexport	-1,9
Lagerförändring	-2,2
Bnp totalt	-7,8

Källa: Statistikcentralen och Finlands Banks beräkningar.

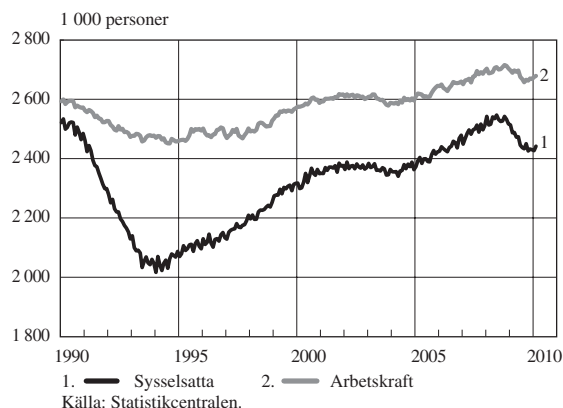
Sysselsättningen försvagades klart 2009. Arbetslösheten ökade med 2,5 procentenheter till 8,5 % (figur 19). Ännu större var sysselsättningsminskningen och minskningen i fråga om arbetstimmar. Antalet sysselsatta minskade med 3 % och antalet arbetstimmar med 5,9 %. Att antalet sysselsatta minskade långsammare än arbetstimmar berodde på att företagen försökte undvika uppsägningar genom permitteringar. Antalet arbetslösa ökade mindre än antalet sysselsatta krympte. Detta berodde på att arbetskraften reducerades bl.a. genom pensioneringar (figur 20).

Figur 19. Arbetslöshet i Finland

Källa: Statistikcentralen.

Figur 20. Sysselsättning och arbetskraft i Finland

Källa: Statistikcentralen.

Arbetsinsatsen minskade mindre än produktionen och därmed försvagades produktiviteten i arbetet med cirka 2 % under 2009. I kombination med högre arbetskraftskostnader ledde denna förändring till stigande enhetsarbetskostnader och en försämrad priskonkurrenskraft för Finlands export.

2.2 De offentliga finanserna och den ekonomiska politiken

Balansen i Finlands offentliga finanser försvagades stort 2009. Efter att ha uppvisat ett betydande överskott 2008 uppvisade de offentliga finanserna nu ett klart underskott. Underskottet gällde främst statsfinanserna, som försvagades av att skatteintäkterna snabbt minskade samtidigt som utgifterna ökade. Skatteintäkterna minskade främst till följd av den djupa ekonomiska recessionen, men delvis också för att skattegrunderna under redogörelseåret lindrades i syfte att stimulera ekonomin. Europeiskt sett var Finlands finanspolitiska stimulansåtgärder betydande. De byggde dels på borgensförbindelser och räntestöd, dels på skattelättnader. De mest betydande åtgärderna var lindring av skatten på förvärvsinkomster, slopande av arbetsgivarnas FPA-avgift och sänkning av matmomsen. Den sammanlagda verkan av dessa skattesänkningar på statsfinanserna var cirka 2 miljarder euro 2009.

Statsförvaltningens finansiella ställning förändrades 2009 och uppvisade ett stort underskott. Underskottet var 8,6 miljarder euro, dvs. det största sedan 1995. Statens intäkter av de in-

direkta skatterna minskade med 4,4 % och av de direkta skatterna med hela 31 %. Den viktigaste orsaken till detta var att statens samfundsskatteintäkter mer än halverades, men också hushållens inkomstskatt till staten minskade med 21 % på grund av skattelättnader och lägre kapitalinkomster. Inkomstöverföringarna (inklusive momsåterbäring) till kommuner och samkommuner ökade med 5,5 % och inkomstöverföringarna till sociala trygghetsfonder, särskilt Folkpensionsanstalten, med 23 %. Den sistnämnda åtgärden utgjorde kompensation för slopandet av arbetsgivarnas FPA-avgift.

Statens utgifter fortsatte att öka: konsumtionsutgifterna ökade nominellt med 4,7 % och investeringarna med 5,6 %.

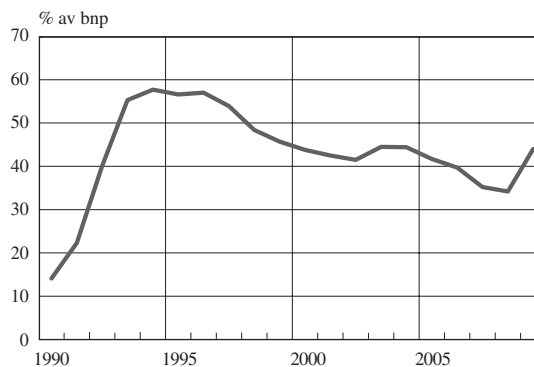
Kommunernas och samkommunernas underskott uppgick till 0,7 miljarder euro, dvs. lika mycket som året innan. Samtidigt ökade kommunernas skatteintäkter bara med 0,5 %. Konsumtionsutgifterna ökade klart långsammare och nominellt låg ökningen på 2,6 %. Investeringarna ökade inte, utan de uppskattas ha legat på samma nivå som föregående år.

Arbetspensionsanstaltens finansiella överskott krympte till 5,1 miljarder euro, eftersom pensionsutbetalningarna ökade samtidigt som intäkterna av pensionsavgifterna förblev oförändrade och förmögenhetsinkomsterna minskade. Pensionsutgifterna ökade både på grund av att pensionerna blev större och på grund av att fler än någonsin förr gick i pension (omkring 80 000 personer). De övriga sociala trygghetsfonderna hade ekonomin i balans.

Totalt visade den offentliga sektorns finansiella ställning, dvs. nettoutlåning, ett underskott på 4,1 miljarder euro. Underskottet i den offentliga sektorns finanser enligt EMU-kriterierna skiljer sig något från den offentliga sektorns nettoutlåning enligt nationalräkenskaperna. Det underskottet låg på 4 miljarder euro, dvs. 2,4 % av bnp. De offentliga finanserna uppvisade underskott senast 1997. Den offentliga sektorns s.k. EMU-skuld i förhållande till bnp växte med nästan 10 procentenheter på ett år och var 44,0 % (figur 21). Största delen av denna skuld var stats-skuld. Skuldkvoten var fortsatt klart mindre än i EU-länderna eller OECD-länderna i genomsnitt, men den steg i snabb takt.

Ett arv efter den djupa recessionen 2009 är att Finlands offentliga finanser nu står inför en ännu större utmaning att anpassa sig. Befolkningens åldersstruktur håller i Finland på att förändras snabbare än EU-genomsnittet. För att svara på det medföljande utgiftstrycket bör våra offent-

Figur 21.
Finlands EMU-skuld

Källa: Statistikcentralen.

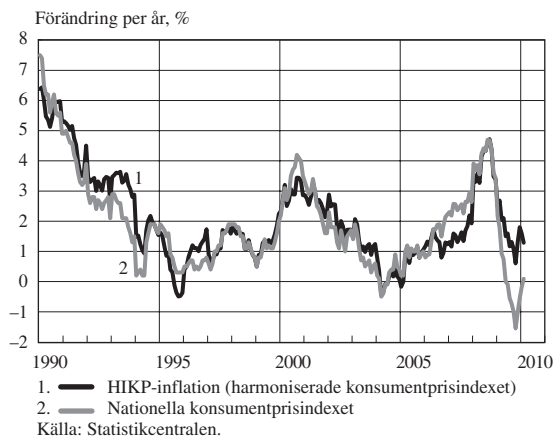
liga finanser, särskilt statsfinanserna, åter vara i balans och helst överbalanserade så snart som möjligt.

2.3 Prisstabilitet och skuldsättningen inom den privata sektorn

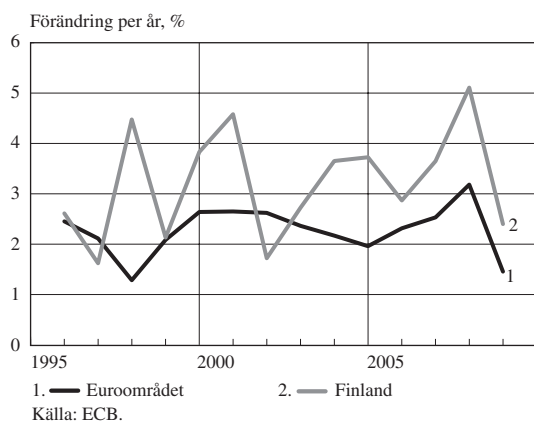
Prisstegringen stannade upp så gott som helt i Finland under året. År 2008 hade inflationen i Finland ökat till 4 %, dvs. mer än genomsnittet i euroområdet. Till följd av den ekonomiska krisen avstannade prisstegringen ändå snabbt. Under 2009 steg prisnivån inom hela ekonomin uppskattningsvis med bara 0,6 % uttryckt i bnp-prisindex. Konsumentpriserna steg inte över huvud taget och förändringen i konsumentprisindexet var då 0,0 %. Prisindex för hushållens konsumtionsutgifter steg ändå med 1,0 % i nationalräkenskaperna. Skillnaden beror på att man i nationalräkenskaperna mäter priset på boendetjänster med hyresförändringen, medan man i konsumentprisindexet också beaktar utgifterna för ägarboende, vilka minskade klart 2009. Det harmoniserade indexet för konsumentpriser (HIKP), som mäter inflationen i euroområdet, steg med ungefär en procent i Finland under 2009 (figur 22). Detta beror på att man inte beaktar effekterna av en sänkt räntenivå när det indexet räknas ut.

Trots att inflationen avstannade 2009 fortsatte inkomstnivån att stiga, men långsammare än tidigare (figur 23). Detta berodde på de kollektivavtal som ingicks 2007 och som 2009 fortfarande höjde avtalslönerna. Löntagarnas realinkomster

Figur 22.
Konsumentpriserna i Finland

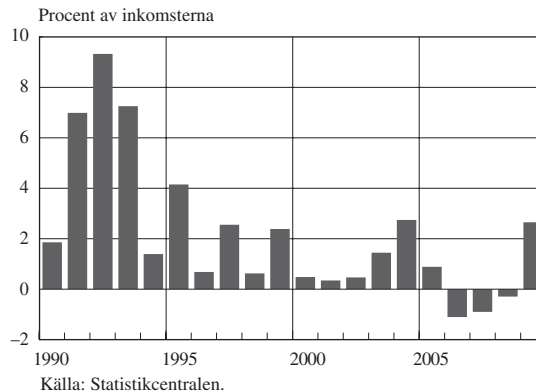
Figur 23.
Arbetskostnader per arbetstagarare

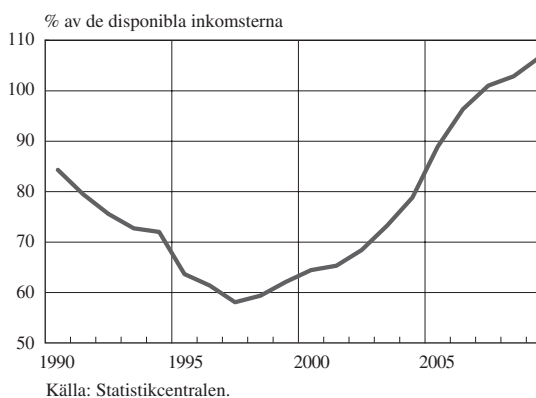
ökade kraftigt när inflationen mattades av. För de arbetstagarare som fick behålla jobbet ökade köpkraften ännu mer, eftersom skatten på förvärvsinkomster sänktes. Men samtidigt låg ökningen av lönesumman nära noll, eftersom antalet arbetstimmar minskade till följd av permitteringar och uppsägningar. Om man ser på de kollektivavtal som ingicks i slutet av 2009 ser det ut som om inkomstnivån skulle stiga betydligt långsammare 2010 och 2011 och därmed närma sig den genomsnittliga utvecklingen i euroområdet.

Trots ökade realinkomster och lägre räntor minskade den privata konsumtionen. När osäkerheten ökar börjar hushållen typiskt sett öka sitt sparande. Hushållens konsumtionsutgifter minskade med 1,2 %. De var lägre än den dispo-

Figur 24.
Hushållens sparkvot i Finland

Figur 25.
Hushållens skulder i förhållande till disponibla inkomster i Finland

nibla inkomsten, vilket innebär att sparkvoten, dvs. sparandet i förhållande till den disponibla inkomsten, blev positiv. Den låg på 2,5 % (figur 24).

En växande sparkvot var en välkommen förändring, eftersom man då kan hoppas att hushållens skuldbörda, som ökat länge, och skuldsättningsgraden inte längre stiger så snabbt. Under redogörelseåret steg hushållens skuldsättningsgrad ändå fortfarande och nådde en ny högsta nivå, 113,5 % (figur 25).

När finanskrisen bröt ut blev det lugnt på bostadsmarknaden också i Finland när efterfrågan på bostäder minskade. Samtidigt började bostadspriserna sjunka något. Nedgången blev ändå inte långvarig, utan mot slutet av året visade bostadsmarknaden tecken på återhämtning

(figur 26). Detta innebar att vår bostadsmarknad inte rasade på samma sätt som i många andra länder som drabbades av finanskrisen. Samtidigt

var inte heller uppgången i bopriser före krisen lika kraftig i Finland som på annat håll.

Finlands ekonomi upplevde en exceptionellt djup recession 2009. Den berodde primärt på den branta nedgång i exportefterfrågan som den internationella finanskrisen orsakade. Med beaktande av hur djup recessionen är höll sig den inhemska efterfrågan och öppna arbetslösheten relativt stabila. Detta kan anses bero på att de sänkta styrräntorna via sjunkande korta marknadsräntor tämligen snabbt märktes i den finländska ekonomin. ECB:s penningpolitik innebar snabbt sjunkande räntor i början av 2009 och verkar enligt bankfullmäktiges uppskattning ha lämpat sig väl för vår nationella ekonomi. Den ekonomiska krisen ledde till mindre inflationstryck och samtidigt gav den sänkta räntnivån ett lämpligt stöd till den inhemska efterfrågan i en situation där exporten rasade. I framtiden finns det ändå en risk för att de låga räntorna kan leda till att skuldsättningen åter börjar öka och bostadspriserna stiga för mycket.

3 FINLANDS BANKS VERKSAMHET

3.1 Stabilt och effektivt finansiellt system

Finanskrisen som bröt ut hösten 2008 hotade att lamslå det internationella banksystemet. Men tack vare centralbankernas omfattande stödinsatser lindrades den globala krisen i finansieringsförmedlingen gradvis under 2009 och den internationella finansmarknaden började återfå sin funktionsförmåga. Likviditets- och smittorisken inom finanssektorn minskade och sektorns infrastruktur visade sig kunna fungera tillförlitligt med offentligt stöd under krisförhållanden. En relativt god funktionsförmåga kunde som helhet upprätthållas inom banksektorn i euroområdet. Det var visserligen möjligt bara därför att Europeiska centralbanken ECB och de andra centralbankerna garanterade bankernas finansiering genom undantagsåtgärder. Detta i sin tur gjorde det möjligt för företag att få lån från bankerna när andra finansieringskällor började sina. Under 2009 var den finansiella omvärlden dock fortfarande svår då krisen visserligen lättade men till stora delar som en följd av massiva stödåtgärder från myndigheterna i de olika länderna. Det svåra läget speglades klart i Finlands Banks samarbete och verksamhet för att upprätthålla det finansiella systemets stabilitet och effektivitet.

Den finländska finanssektorn hamnade inte i klorna på den globala finanskrisen. I den stabilitetsanalys som publicerades i maj 2009 konstaterade Finlands Bank att den värsta turbulensen på de finansiella marknaderna stabiliserats men påpekade att krisen i stället spritt sig till realekonomin. Realekonomin led inte bara av de försvagade utsikterna utan också av bankernas försämrade utlåningskapacitet. På grund av ökade kreditförluster beräknades finansmarknadernas förmåga att förmedla finansiering vara svag ännu under en lång tid framöver. Stabiliteten på den finländska finansmarknaden befanns vara fortsatt god med hänsyn till det internationella läget.

I den stabilitetsrapport som publicerades i december 2009 konstaterade Finlands Bank att situationen var fortsatt sårbar trots den avtagande globala finanskrisen och att det internationella

finanssystemet fortfarande fungerade bristfälligt. Tillgången på långfristig finansiering hade inte helt och hållet återhämtat sig och de svagaste bankerna i euroområdet visade sig vara fortsatt beroende av statliga stödåtgärder. Den finländska banksektorns lönsamhet och kapitaltäckning noterades däremot ligga kvar på en god nivå i den mycket problemfyllda omvärlden. Det bevisas också av det faktum att de finländska bankerna inte alls sökt statligt stöd, fastän man hade berett sig på den möjligheten. Om försäkringssektorn konstaterades att den aktiekursuppgång som började våren 2009 stödde försäkringsbolagens tidigare försvagade lönsamhet och kapitaltäckning.

I ljuset av genomförda stresstester var bedömningen i stabilitetsrapporten i december att kapitaltäckningen i den finländska finanssektorn alltjämt skulle klara av också en svagare ekonomisk utveckling än väntat. Som en nyckelfråga sågs det finansiella systemets förmåga att upprätthålla kreditförmedlingen, som stöder återhämtningen i ekonomin. Som riskfaktorer sågs bland annat en utdragen recession, som på nytt kunde försvaga den finansiella omvärlden, och en fara för att krisbankerna skulle bli beroende av statliga stödåtgärder. Som nämnvärd tog rapporten också upp risken för att de nya reglerna för den finansiella sektorn inte genomförs, vilket skulle kunna leda till strukturella svagheter i systemet. Men de här riskerna realiserades inte under året.

3.2 Myndighetssamarbete

Myndighetssamarbetet fokuserade på att lindra följderna av den globala finanskrisen och förebygga motsvarande kriser. Finlands Banks deltagande i det nationella och internationella myndighetssamarbetet koncentrerades under året allt mer på att utveckla regleringen och övervakningen efter att man under det första halvåret avtalat om omedelbara åtgärder för att stabilisera det finansiella systemet i Europa.

Som en del av Eurosystemet deltog Finlands Bank i centralbankernas likviditetstillförande transaktioner för att säkerställa marknadslikviditeten som sinat på grund av förtroendebristen på interbankmarknaden. I juni inledde Europeiska centralbankssystemet ECBS bl.a. ett program för köp av säkerställda obligationer till ett värde av 60 miljarder euro. Några finländska banker utnyttjade programmet som emittenter och säljare. Också Finlands Bank deltog i genomförandet av Eurosystemets köpprogram. Banken deltog dessutom under året i förberedelserna av de statliga bankstödsåtgärderna i EU:s ekonomiska och finansiella kommitté, i Eurosystemet och i Finland.

I Finland vidtog till följd av den globala finanskrisen förberedelser för att vid behov stödja bankerna med statliga åtgärder. Under 2009 antogs följande lagar för att öka beredskapen: lagen om statens kapitalplaceringar i inlåningsbanker och utökade befogenheter enligt lagen om statens säkerhetsfond. Den förstnämnda lagen tillåter kapitalplaceringar i livsdugliga banker fram till slutet av april 2010. Dessutom förlängdes statsrådets rätt, som ursprungligen baserar sig på riksdagsbeslutet i december 2008, att på begäran bevilja statliga garantier för refinansiering av bankerna fram till slutet av 2010. Dessa beredskapsåtgärder följer den allmänt godtagna linjen inom EU. Men de stödmöjligheter som lagarna medger behövde inte nyttjas.

Finlands Bank deltog i arbetet att formulera en gemensam rapport från de finländska myndigheterna om utvecklingen av den gränsöverskridande finanstillsynen. En arbetsgrupp kommenterade främst från en finländsk synpunkt de preliminära förslag till utveckling av ett europeiskt system för finansiell tillsyn som Europeiska kommissionen hade publicerat i maj 2009. Enligt arbetsgruppen behövde de i och för sig lovvärda förslagen detaljjusteras. Dessutom föreslog arbetsgruppen en omedelbar översyn av den lagstiftning som gäller tillsynen över de finländska filialerna till vissa utländska kreditinstitut. I Finland aktualiserades frågan 2008, när de isländska bankerna här råkade i svårigheter. Dessutom har den internationaliserade bankverksamheten redan länge framhävt behovet att förbättra tillsynen över multinationella aktörer.

Inom finansmarknadsregleringen är till följd av krisen 2008 sådana ändringar på gång i Basel II som syftar till att skärpa kapitalkraven, förbättra kvaliteten på bankernas kapital och minska finansmarknadens procyklikaltitet. Finlands Bank deltog i utvecklingsprojekten via olika EU-organ.

Ett steg i omstruktureringen av tillsynen över finanssystemet i Finland togs när nya Finansinspektionen (FI) med ansvar för tillsynen över de finansiella företagen inledde sin verksamhet i början av 2009. FI bildades genom sammanslagning av de tidigare tillsynsmyndigheterna Finansinspektionen och Försäkringsinspektionen.

3.3 Investeringsverksamhet

De investeringar som Finlands Bank förvaltar består av egna finansiella tillgångar, den del av valutareserven som överförts till Europeiska centralbanken och tillgångarna i Finlands Banks pensionsfond. Vid utgången av 2009 uppgick bankens finansiella tillgångar till 15 742 miljoner euro, ECB:s andel av valutareserven till 722 miljoner euro och pensionsfondens tillgångar till 503 miljoner euro.

Den viktigaste posten i Finlands Banks balansräkning är de finansiella tillgångarna. De uppgår till 44 % av totala tillgångar. Finansiella tillgångar består av valutareserven och tillgångar i euro. Valutareserven består av US-dollar, brittiska pund, japanska yen och schweiziska franc och i den inräknas också guld och särskilda dragningsrätter (Special Drawing Rights, SDR). Tillgångarna i euro ökade under året främst på grund av räntetäckerna.

Utmaningen för Finlands Bank i förvaltningen av de finansiella tillgångarna går ut på att förena de sinsemellan motstridiga målen om säkerhet, likviditet och avkastning. Banken placerar sina finansiella tillgångar i säkra och likvida objekt på räntemarknaden för att vid behov snabbt ha tillgång till dem i olika krissituationer. Samtidigt bär Finlands Bank ansvaret för att tillgångarna behåller sitt värde, vilket innebär att tillgångarna också ska ge en så bra avkastning som möjligt. Finlands Bank fastställer en strategisk allokering för investeringsportföljen på lång sikt för att inom ramen för säkerhets- och likviditetskraven uppnå bästa möjliga avkastning i förhållande till risk.

De finansiella tillgångarna 2009 gav en total avkastning på 3,25 %, vilket innebar ca 441 miljoner euro. Den totala avkastningen består av ränteavkastning och valutakurseffekt. Finlands Banks finansiella tillgångar är uteslutande placerade i ränteinstrument och endast i objekt med högsta kreditbetyg enligt strikta riskhantlingsprinciper. Under första halvåret 2009 sjönk räntorna i takt med centralbankernas räntesänk-

ningar, och när finanskrisen lättade sjönk också räntorna på lån med kreditrisk. Till följd av de sjunkande räntorna blev avkastningen måttlig. Den onormalt låga räntenivån gör att avkastningsmålen blir svåra att uppfylla de närmaste åren. Effekterna av valutakursförändringarna var små både 2008 och 2009.

3.4 Beloppet eurosedlar utgivna i Finland ökade fortfarande

Den årliga ökningen av eurosedlar utgivna i Finland var också 2009 nästan 1 miljard euro. I jämförelse med hela euroområdet har utgivningen av kontanter inte minskat nämnvärt i Finland. Större summor än normalt togs ut under finanskrisen i oktober 2008 men returnerades inte under 2009 till Finlands Bank utan behölls huvudsakligen av allmänheten. Förtroendet för finansmarknaden tycks alltså inte helt ha återställts. Detsamma gäller också de extra uttagen i euroområdet (nästan 40 miljarder euro), eftersom efterfrågan på kontanter till följd av finanskrisen ökade i euroområdet klart mer än i Finland.

Antalet euroförfalskningar som påträffades i omlopp i hela världen ökade klart också under 2009. Under hela europerioden har exceptionellt få förfalskade eurosedlar upptäckts i Finland och relativt sett har andelen påträffade sedelförfalskningar i omlopp snarare minskat. Delvis beror detta på att betalning med kort är en mycket vanlig betalningsform i Finland med minskad användning av kontanter som följd. Distributörerna av falska sedlar har här snabbt kunnat gripas, ofta redan i affären, och det har haft en avskräckande effekt. Under 2009 påträffades i Finland 861 förfalskade sedlar, vilket är drygt 150 fler än 2008.

3.5 Internationell verksamhet

Finlands Banks ledning och experter medverkade under året i arbetet i Europeiska centralbankssystemet (ECBS) på alla beredningsstadierna. Finlands Bank hade en representant i alla ECBS-kommittéer och i de flesta av de ca 60 arbetsgrupper som sorterar under kommittéerna. Under året hade 12 av bankens medarbetare tillfälliga expertbefattningar av olika längd vid ECB. Eurosystemet har också många tillfälliga högnivåkommittéer t.ex. inom sedelhantering, it, finansmarknadsfrågor och betalningssystem.

Direktionsmedlemmarna i Finlands Bank deltog i kommittéerna inom sina respektive ansvarsområden.

Finlands Bank deltar i det internationella samarbetet via många olika organisationer. Enligt lag ska Finlands Bank svara för kontakterna mellan finska staten och Internationella valutafonden (IMF). Vidare medverkar banken i egenskap av aktieägare i Internationella regleringsbanken (Bank for International Settlements, BIS), i fem EU-kommittéer och i Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling (OECD).

Finlands representant i Internationella valutafondens styrelse, som är valutafondens högsta beslutande organ, var Finlands Banks chefsdirektör Erkki Liikanen med direktionsens vice ordförande Pentti Hakkarainen som suppleant. Styrelsen höll sitt årsmöte i Istanbul i oktober.

I valutafonden hör Finland till den nordisk-baltiska valkretsen, som har en gemensam representant i direktionen. Jens Henriksson från Sverige fortsatte sin tvååriga mandatperiod, inledd i januari 2008, som valkretsens representant och ledamot i direktionen. Finlands Bank deltog tillsammans med finansministeriet i den samordning inom den nordisk-baltiska valkretsen som syftar till att skapa en samsyn inom valkretsen i olika frågor som handläggs av direktionen.

Valutafondens direktion behandlade i februari Finlands ekonomiska utveckling och politik enligt artikel IV i IMF-avtalet. En delegation från fonden hade besökt Finland i oktober–november 2008 för att göra en utvärdering. Enligt delegationen står Finland inför stora utmaningar även om landet hör till de EU-länder som klarat sig bäst. Delegationen framhöll att följd effekter från den globala finansoron redan påverkar den ekonomiska aktiviteten negativt. På längre sikt hotar en snabbt åldrande befolkning och en avtagande produktivitetstillväxt den ekonomiska tillväxten och de hållbara offentliga finanserna.

Det ekonomiska läget i flera av valutafondens medlemsländer försämrades snabbt när den internationella finanskrisen spred sig under 2008–2009, och från november 2008 och framåt kom fonden i snabb takt överens med medlemsländerna om nya finansieringsarrangemang. I den nordisk-baltiska valkretsen sökte både Island och Lettland lån från valutafonden i slutet av 2008. Av EU-länderna slöt också Ungern, Polen och Rumänien under 2009 avtal med valutafonden om finansiering.

Vid årsmötet i Istanbul höll chefsdirektör Liikanen som representant för de nordiska och baltiska länderna årsmötesanförandet, där han

betonade vikten av ett omfattande internationellt samarbete i hanteringen av finanskrisen och återskapandet av tillväxt i världsekonomin. I sitt tal framhöll han också att förvaltningsreformen bör genomföras så att rösträtt från överrepresenterade länder överförs till underrepresenterade enligt den redan godkända kvotformeln. Alla medlemsländer bör också garanteras lika möjligheter att påverka valutafondens beslut.

Den globala finanskrisen väckte särskilt på G20-gruppens möten en bred debatt om Internationella valutafondens roll i arbetet att lösa krisen och allmänt taget i arbetet att förebygga kriser. På grund av sin globala medlemskrets och makroekonomiska kompetens blev valutafonden ett centralt forum för analys av orsakerna till finanskrisen och slutledningar om behovet att reformera det internationella finanssystemet. Ledarna för G20-gruppen sammanträdde två gånger under 2009 och betonade vikten av att valutafonden har tillräckliga resurser för att stödja medlemsländerna. För att tredubbla valutafondens utlåningsresurser fattades ett beslut om tillfällig ökning av resurserna till högst 600 miljarder US-dollar genom kreditarrangemang som avtalar med medlemsländerna. Dessutom beslutades om en ny utgivning och särskild tilldelning (SDR allocation) av särskilda dragningsrätter (Special Drawing Rights, SDR). Tillsammans höjde dessa beloppet av särskilda dragningsrätter till 283 miljarder US-dollar. På grund av finanskrisen beslutade G20-ländernas ledare vid toppmötet i april att inrätta ett nytt stabilitetsråd (Financial Stability Board, FSB) som ska ersätta stabilitetsforumet (Financial Stability Forum, FSF) från 1999. Stabilitetsrådet har till uppgift att främja det internationella finanssystemets stabilitet och i nära samarbete med Internationella valutafonden analysera finanssystemets sårbarheter. Stabilitetsrådet består av medlemmarna i stabilitetsforumet, alla G20-länder, Spanien och Europeiska kommissionen, och det har ett sekretariat vid Internationella regleringsbanken.

Internationella regleringsbanken håller årligen sex stadgeenliga centralbankschefsmöten, där chefdirektören för Finlands Bank deltar. På sammanträdena 2009 diskuterades det aktuella ekonomiska läget, händelserna på finansmarknaderna och utvecklingen av den globala regleringen. Diskussionerna har en stor betydelse bland annat för utvecklingen av det internationella tillsyns- och regleringssamarbetet.

Direktionsmedlemmarna i Finlands Bank deltog 2009 i flera internationella seminarier och konferenser. Finlands Bank stod under året värd

för en rad höga utländska gäster. Svenska riksbankens bankfullmäktige och direktion gästade banken i februari med anledning av märkesåret 1809. I maj besökte Tysklands tidigare centralbankschef Hans Tietmeyer banken och talade om "The Single Currency – a German View". I juni talade Finlands Banks chefdirektör till deltagarna på Internationella pressinstitutets världskongress i Helsingfors och bjöd dem på supé.

3.6 Information och forskning

För att öka kunskapen om Finlands Bank och Eurosystemet höll banken 2009 också föreläsningar som var öppna för allmänheten. Det hade gått exakt tio år sedan euroområdet bildades, och Finlands Bank firade märkesåret genom att i Helsingfors på våren hålla en föreläsningsserie för allmänheten på temat *Euron 10 år – Vad händer härnäst?* tillsammans med Finland i Europa rf. Uppemot 800 åhörare infann sig.

De inbjudna talarna var personer på centrala poster vid den tidpunkt när euron infördes. F.d. direktionsledamoten i ECB Sirkka Hämmäläinen och förre statsministern Paavo Lipponen berättade om sina erfarenheter från övergången till euro. President Martti Ahtisaari talade om den gemensamma valutan som fredsfrämjare. Talman Sauli Niinistö och verkställande direktör Sixten Korkman drog sig till minnes sina erfarenheter av de första åren i EMU. Vårens föreläsningsserie avslutades av Hans Tietmeyer, f.d. chef för den tyska centralbanken. I föreläsningsserien ingick också en akademisk professorspanel med överdirektör Jukka Pekkarinen, forskningsdirektör Juha Vartiainen och Finlands Banks direktionsmedlem Seppo Honkapohja.

En kvalitetsbedömning av forskningsverksamheten utfördes 2009 av utomstående vetenskapliga experter på uppdrag av banken för tredje gången. Kvalitetsbedömningen görs vart femte år; de två tidigare genomfördes 1999 och 2004. Till utvärderingsgruppen kallade direktionen 2009 de internationellt kända ekonomiprofessorerna Anil Kashyap (Chicago Business School), Matti Pohjola (Helsingfors handelshögskola) och Volker Wieland (Goetheuniversitetet i Frankfurt).

Både i den rapport som expertgruppen lämnade i december och vid det seminarium som direktionen höll samma månad konstaterade expertgruppen att banken lyckats väl med att höja kvaliteten på sitt forskningsarbete de senaste åren. Gruppen föreslog trots det en del

utvecklingsåtgärder. Konkreta åtgärdsplaner tas fram våren 2010. De två senaste utvärderingsrapporterna (på engelska) har lagts ut på bankens

webbplats under Forskning. Relevant forskning av hög kvalitet ger banken möjlighet till ökad effektivitet.

4 FINLANDS BANKS BOKSLUT

Balansräkning, mn euro

	31.12.2009	31.12.2008
TILLGÅNGAR		
1 <i>Guld och guldfordringar</i>	1 208	980
2 <i>Fordringar i utländsk valuta på hemmahörande utanför euroområdet</i>	6 225	4 597
Fordringar på IMF	1 609	356
Banktillgodohavanden, värdepapper, lån och andra tillgångar	4 617	4 241
3 <i>Fordringar i utländsk valuta på hemmahörande i euroområdet</i>	1 120	2 577
4 <i>Fordringar i euro på hemmahörande utanför euroområdet</i>	845	581
5 <i>Fordringar i euro på kreditinstitut i euroområdet relaterade till penningpolitiska transaktioner</i>	2 710	2 600
Huvudsakliga refinansieringstransaktioner.....	20	350
Långfristiga refinansieringstransaktioner	2 690	2 250
6 <i>Övriga fordringar i euro på kreditinstitut i euroområdet</i>	126	0
7 <i>Värdepapper i euro utgivna av hemmahörande i euroområdet</i>	8 002	7 265
Värdepapper för penningpolitiska syften	531	–
Övriga värdepapper	7 471	7 265
8 <i>Fordringar inom Eurosystemet</i>	14 280	10 162
Andel av ECB:s kapital	78	73
Fordran för överförd valutareserv	722	717
Fordringar avseende TARGET2 och korrespondentbankskonton (netto).....	9 535	5 197
Nettofordran för tilldelade eurosedlar inom Eurosystemet	3 945	4 174
9 <i>Övriga tillgångar</i>	1 130	1 254
Euroområdets mynt	19	22
Materiella och immateriella anläggningstillgångar.....	189	185
Övriga omsättningstillgångar.....	528	481
Diverse.....	393	566
Summa tillgångar	35 646	30 016

På grund av avrundning stämmer inte alltid totalsummorna.

	31.12.2009	31.12.2008
SKULDER		
1 Utelöpande sedlar	13 330	12 532
2 Skulder i euro till kreditinstitut i euroområdet relaterade till penningpolitiska transaktioner	13 543	8 110
Kassakravsinslåning	8 085	1 015
Inlåningsfacilitet	5 458	7 095
Inlåning med fast löptid (likviditetsindragande finjusterande transaktioner).....	–	–
3 Skulder i euro till övriga hemmahörande i euroområdet	14	3 009
4 Skulder i euro till hemmahörande utanför euroområdet	234	37
5 Skulder i utländsk valuta till hemmahörande i euroområdet	248	0
6 Skulder i utländsk valuta till hemmahörande utanför euroområdet	363	–
7 Motpost till särskilda dragningsrätter som tilldelats av IMF	1 295	158
8 Skulder inom Eurosystemet	–	–
9 Övriga skulder.....	155	191
10 Värderingskonto	1 703	1 622
11 Avsättningar.....	2 325	2 092
12 Eget kapital	2 015	1 864
Grundfond.....	841	841
Reservfond.....	1 174	1 023
13 Årets vinst.....	420	401
Summa skulder	35 646	30 016

Resultaträkning, mn euro

	1.1–31.12.2009	1.1–31.12.2008
1 Ränteintäkter.....	590	844
2 Räntekostnader.....	-71	-223
3 RÄNTENETTO.....	519	621
4 Valutakursdifferenser.....	15	-485
5 Prisdifferenser på värdepapper.....	101	37
6 Förändring av avsättningar för valutakurs- och prISRISKER.....	-116	448
NETTORESULTAT AV FINANSIELLA TRANSAKTIONER..	519	621
7 Nettoandel av monetära inkomster.....	21	26
8 Andel av ECB:s vinst.....	2	-
9 Avsättning för ECBS penningpolitiska risker.....	31	-102
10 Övriga intäkter från centralbanksverksamheten.....	17	25
RESULTAT AV CENTRALBANKSVERKSAMHETEN.....	590	569
11 Övriga intäkter.....	43	41
Verksamhetskostnader.....	-112	-116
12 Personalkostnader.....	-53	-46
13 Avgift till pensionsfonden.....	-10	-30
14 Administrationskostnader.....	-31	-27
15 Avskrivningar av anläggningstillgångar.....	-7	-8
16 Sedelproduktionskostnader.....	-10	-4
17 Övriga kostnader.....	-1	-2
VERKSAMHETSRESULTAT.....	521	494
Pensionsfondens resultat.....	48	-22
18 Pensionsfondens intäkter.....	76	67
19 Pensionsfondens kostnader.....	-28	-89
20 Förändring av avsättningar.....	-149	-71
21 ÅRETS RESULTAT.....	420	401

Bokslutsbilagor, mn euro

	31.12.2009	31.12.2008
<i>Aktier och andelar, nominellt värde</i>		
Internationella regleringsbanken (BIS) ¹	22,4 (1,96 %)	22,4 (1,96 %)
Bostadsaktier	2,8	2,8
Övriga aktier eller andelar	0,0	0,0
Summa	25,2	25,2
<i>Kalkylmässig andel av värdepapperscentralens fond</i>	0,2	0,3
<i>Pensionsåtaganden</i>		
Finlands Banks pensionsåtaganden	540,0	509,3
– därav täckt genom avsättningar	503,0	456,1
<i>Finlands Banks intressekontor</i>		
Inlåning	20,8	17,9
Utlåning	4,5	4,9

¹ Inom parentes Finlands Banks relativa ägarandel av utelöpande BIS-aktier.

Finlands Banks fastigheter

<i>Fastighet</i>	<i>Adress</i>	<i>Byggnadsår</i>	<i>Volym ca m³</i>
<i>Helsingfors</i>	<i>Fredsgatan 16</i>	<i>1883/1961/2006</i>	<i>49 500</i>
	<i>Fredsgatan 19</i>	<i>1954/1981</i>	<i>38 790</i>
	<i>Snellmansgatan 6¹</i>	<i>1857/1892/2001</i>	<i>26 930</i>
	<i>Snellmansgatan 2¹</i>	<i>1901/2003</i>	<i>3 200</i>
	<i>Ramsöuddsvägen 34</i>	<i>1920/1983/1998</i>	<i>4 600</i>
<i>Kuopio</i>	<i>Puutarhakatu 4</i>	<i>1993</i>	<i>11 900</i>
<i>Tammerfors</i>	<i>Hämeenkatu 13 b¹</i>	<i>1942</i>	<i>36 000</i>
<i>Uleåborg</i>	<i>Kajaaninkatu 8</i>	<i>1973</i>	<i>17 700</i>
<i>Vanda</i>	<i>Säkerhetsdalsvägen 1</i>	<i>1979</i>	<i>311 500</i>
<i>Enare</i>	<i>Saariseläntie 9</i>	<i>1968/1976/1998</i>	<i>6 100</i>

¹ Överfört till Finlands Banks pensionsfond 1.1.2002.

Direktionen föreslår för bankfullmäktige att Finlands Banks vinst, 420 319 313,44 euro, disponeras så att 160 319 313,44 euro överförs till reservfonden enligt 21 § 2 mom. i lagen om Finlands Bank och återstoden, 260 000 000 euro, reserveras för statens behov.

Redovisningsprinciper

1. Generella redovisningsprinciper

Finlands Bank tillämpar de redovisningsprinciper och -metoder som antagits av ECB-rådet, och boksluten upprättas enligt dessa harmoniserade principer. Enligt 11 § i lagen om Finlands Bank fastställer bankfullmäktige grunderna för bankens bokslut på framställning av direktionen.

Finlands Banks resultaträkning innehåller också intäkterna och kostnaderna för Finlands Banks pensionsfond och Finansinspektionen. Pensionsfondens placeringsportfölj värderas månatligen till marknadsvärdet på månadens sista dag.

2. Värderingsprinciper för tillgångar och skulder i utländsk valuta och guld

Tillgångarna och skulderna i utländsk valuta och guld omräknas i bokslutet till euro enligt kurserna på balansdagen. Posterna värderas valuta för valuta. Värderingsdifferenser som beror på valutakurser redovisas separat från differenser som beror på prisförändringar på värdepapper. Orealiserade vinster redovisas i balansräkningen på värderegleringskontot. Orealiserade förluster resultatförs om de överstiger motsvarande realiserade omvärderingsvinster som tidigare redovisats på värderegleringskontot i balansräkningen. Resultatförda, realiserade förluster återförs inte under följande räkenskapsår. Differenser som beror på pris- och kursförändringar avseende guld redovisas i en post. Under räkenskapsåret realiserade valutakursvinster och -förluster redovisas till daglig nettogenomsnittskurs. Kurserna framgår av tabellen nedan till vänster.

Valuta	2009	2008
US-dollar	1,4406	1,3917
Japanska yen	133,1600	126,1400
Australiska dollar	1,6008	2,0274
Norska kronor	8,3000	9,7500
Danska kronor	7,4418	7,4506
Svenska kronor	10,2520	10,8700
Schweiziska franc	1,4836	1,4850
Brittiska pund	0,8881	0,9525
Kanadensiska dollar	1,5128	1,6998
Särskilda dragningsrätter (SDR)	0,9186	0,9051
Guld	766,3470	621,5420

3. Värderings- och periodiseringsprinciper för värdepapper m.m.

Intäkterna och kostnaderna redovisas enligt prestationsprincipen, dvs. under den period då de erhålls eller uppstår. Realiserade intäkter och kostnader resultatförs. Differensen mellan anskaffningskostnaden och det nominella värdet för värdepapperet periodiseras under löptiden. Vinster och förluster på grund av förändringar i värdepapperspriserna redovisas enligt genomsnittskostnadsmetoden.

Orealiserade vinster redovisas i balansräkningen på värderegleringskontot. Orealiserade förluster resultatförs om de överstiger motsvarande realiserade omvärderingsvinster som tidigare redovisats på värderegleringskontot i balansräkningen. Resultatförda, realiserade förluster återförs inte under följande räkenskapsår. Både värdepapperen i utländsk valuta och värdepapperen i euro värderas efter värdepappersslag. Om realiserade förluster i ett värdepappersslag eller i en valuta resultatförs i bokslutet, justeras genomsnittspriset för värdepappersslaget eller nettogenomsnittskursen för valutan på motsvarande sätt före ingången av följande räkenskapsår.

Återförsäljningsförbindelser avseende värdepapper, dvs. omvända repor, upptas i balansräkningen som utlåning mot säkerhet på tillgångssidan. Återköpsavtal, dvs. repor, redovisas i balansräkningen som inlåning mot säkerhet på skuldsidan. Värdepapper som sålts genom repor kvarstår i Finlands Banks balansräkning.

Pensionsfondens placeringsportfölj värderas månatligen till marknadsvärdet på månadens sista dag enligt rapport från de externa portföljförvaltarna.

Värdepapper för penningpolitiska syften

Enligt ECB-rådets beslut av den 7 maj och den 4 juni 2009 började ECB och de nationella centralbankerna i penningpolitiskt syfte köpa säkerställda obligationer i euro utgivna i euroområdet. Dessa värdepapper värderas till anskaffningskostnad och nedskrivningsprövas.

Värdepapper för andra ändamål än penningpolitiska syften

Andra omsättbara värdepapper än sådana som innehas till förfallodagen och motsvarande tillgångar värderas värdepapper för värdepapper till

marknadens mittkurs på balansdagen. Omsättbara instrument som klassats som ”innehåll till förfallodagen” och icke omsättbara värdepapper värderas till upplupet anskaffningsvärde minus eventuell värdeminskning.

4. Redovisningsprinciper för fordringar och skulder inom ECBS

Transaktioner mellan EU-ländernas nationella centralbanker hanteras i första hand i TARGET2-systemet, som är ett transeuropeiskt automatiserat system för bruttoavveckling av betalningar i realtid. Transaktionerna genererar bilaterala fordringar och skulder på konton som EU:s centralbanker håller för varandra. Dessa fordringar och skulder netto redovisas så att ECB är motpart gentemot båda parterna. Varje nationell centralbank har således endast en nettoposition gentemot ECB.

5. Redovisningsprinciper för anläggningstillgångar

Från och med räkenskapsåret 1999 har anläggningstillgångarna värderats till anskaffningskostnad efter avskrivningar. Linjär avskrivning tillämpas. De linjära avskrivningarna görs under den förväntade ekonomiska livslängden för anläggningstillgångarna i regel med början kalendermånaden efter förvärvet.

Motposten till byggnader och markområden som i balansräkningen för 1999 aktiverats till marknadsvärde är värderegleringskontot. Avskrivningarna på byggnaderna har redovisats mot värderegleringskontot så att de inte påverkar resultatet.

De ekonomiska livslängderna är följande:

- datorutrustning och -program, bilar: 4 år
- maskiner och inventarier: 10 år
- byggnader: 25 år.

Anläggningstillgångar värda under 10 000 euro kostnadsförs under anskaffningsåret.

6. Utelöpande sedlar

ECB och de nationella centralbankerna i euroområdet, som tillsammans bildar Eurosystemet, har sedan den 1 januari 2002 gett ut eurosedlar.¹ Efter att Slovakien anslöt sig till euroområdet den 1 januari 2009 finns det sammanlagt 16 na-

tionella centralbanker i Eurosystemet. Det totala värdet av utelöpande eurosedlar fördelas på centralbankerna den sista bankdagen i respektive månad enligt fördelningsnyckeln för sedlar.² ECB har tilldelats 8 % av det totala värdet av utelöpande eurosedlar och resterande 92 % har fördelats på de nationella centralbankerna enligt fördelningsnyckeln för sedlar. Andelen redovisas i balansräkningen i skuldposten ”Utelöpande sedlar”. Skillnaden mellan värdet av eurosedlar som tilldelats den nationella centralbanken enligt sedelfördelningsnyckeln och värdet av eurosedlar som centralbanken faktiskt satt i omlopp bildar en räntebärande fordran eller skuld inom Eurosystemet. Dessa räntebärande³ fordringar eller skulder redovisas i delposten ”Fordringar/skulder inom Eurosystemet: nettofordran/nettoskuld för tilldelade eurosedlar inom Eurosystemet”. Finlands Bank redovisar en nettofordran.

Inkomsterna från eurosedlar fördelas i förhållande till de nationella centralbankernas inbetalda andelar av ECB:s kapital. Ränteintäkterna och räntekostnaderna på dessa poster nettas över ECB:s konton och redovisas i posten ”Räntenetto”. Fördelningsnyckeln för ECB:s kapital justeras med fem års mellanrum och när nya medlemsstater ansluter sig till EU.

De inkomster som ECB intjänar från sin andel på 8 % av det totala värdet av utelöpande eurosedlar fördelas i regel på de nationella centralbankerna.⁴

¹ Europeiska centralbankens beslut av den 6 december 2001 om utgivningen av eurosedlar (ECB/2001/15), EGT L 337, 20.12.2001.

² Fördelningsnyckeln för sedlar innebär den procentsats som blir resultatet efter hänsyn tagen till ECB:s andel av det totala utgivna antalet eurosedlar och vid tillämpning av fördelningsnyckeln för teckning av kapital i enlighet med respektive nationell centralbanks andel av ECB:s totala kapital.

³ Europeiska centralbankens beslut av den 6 december 2001 om fördelning av de monetära inkomsterna för de deltagande medlemsstaternas nationella centralbanker från och med räkenskapsåret 2002 (ECB/2001/16).

⁴ ECB:s beslut (ECB/2005/11).

Fördelningsnyckeln för teckning av ECB:s kapital 1.1.2009	%
Nationale Bank van België/ Banque Nationale de Belgique	2,4256
Deutsche Bundesbank	18,9376
Central Bank and Financial Services Authority of Ireland	1,1107
Bank of Greece	1,9649
Banco de España	8,3040
Banque de France	14,2212
Banca d'Italia	12,4966
Central Bank of Cyprus	0,1369
Banque centrale du Luxembourg	0,1747
Central Bank of Malta	0,0632
De Nederlandsche Bank	3,9882
Oesterreichische Nationalbank	1,9417
Banco de Portugal	1,7504
Banka Slovenije	0,3288
Národná banka Slovenska	0,6934
Finlands Bank	1,2539
Delsumma för Eurosystemet	69,7915
ecká národná banka	0,8686
Danmarks Nationalbank	1,4472
Eesti Pank	1,4835
Latvijas Banka	0,1790
Lietuvos bankas	0,2837
Magyar Nemzeti Bank	0,4256
Narodowy Bank Polski	1,3856
Banca Națională a României	4,8954
Sveriges riksbank	2,4645
Bank of England	2,2582
Delsumma för nationella centralbanker utanför euroområdet	14,5172
Totalt	100,0000

7. Förändringar i redovisningsprinciperna

Redovisningsprinciperna för bokslutet har inte förändrats under 2009.

8. Monetära inkomster

Inkomsterna för de nationella centralbankerna då de fullgör monetära uppgifter för Europeiska centralbankssystemet ska beräknas och fördelas i enlighet med stadgan och de beslut som fattas av Europeiska centralbankens råd.

9. Pensionsfond

År 2001 beslutades att Finlands Banks pensionsåtagande skulle hanteras genom en pensionsfond i bankens balansräkning. Syftet med arrangemanget, som trädde i kraft vid början av 2002, är att sörja för att tillgångarna för täckning av bankens pensionsåtagande placeras med högsta möjliga avkastning. En separat årsredovisning upprättas för pensionsfonden. Fondens tillgångar redovisas under övriga tillgångar i bankens balansräkning.

ECBS harmoniserade redovisningsprinciper gäller inte pensionsfondens bokföring. Pensionsfondens placeringar värderas till marknadsvärde och värdeförändringar resultatförs. Bokslutet upprättas enligt marknadsvärdet på årets sista dag. Fastigheterna upptas i balansräkningen till värdet vid överföringstidpunkten efter avskrivningar. Till den del byggnaderna skrivits upp i balansräkningen redovisas motsvarande avskrivningar mot återförda uppskrivningar utan resultatverkan.

10. Principer för redovisning av avsättningar

Avsättningar kan göras i bokslutet om detta är nödvändigt för att trygga realvärdet av bankens fonder eller för att utjämna sådana variationer i resultatet som orsakas av förändringar i valutakurserna eller marknadspriserna på värdepapper.

I bokslutet kan göras de avsättningar som är nödvändiga för att täcka bankens pensionsåtagande.

11. Åtaganden utanför balansräkningen

Vinster och förluster av poster utanför balansräkningen behandlas på samma sätt som vinster och förluster av poster i balansräkningen. Valutaterminerna inräknas i nettogenomsnittskostnaden för valutapositionen.

Noter till balansräkningen

Tillgångar

1. Guld och guldfordringar

Finlands Bank har 1 576 523 troy uns guld (1 troy uns = 31,103 g) som i bokslutet upptagits till marknadsvärde. Vid början av 1999 överförde Finlands Bank, i likhet med de övriga nationella centralbankerna i Eurosystemet, cirka 20 % av sitt guld till ECB.

Guld	31.12.2009	31.12.2008
Kvantitet (mn troy uns)	1,6	1,6
Pris per troy uns guld (euro)	766,3	621,5
Marknadsvärde (mn euro)	1 208,1	979,9
Förändring av marknads- värde (mn euro)	228,3	84,0

2. Fordringar i utländsk valuta på hemmahörande utanför euroområdet

I posten ingår till valutareserven hänförliga valutafordringar på hemmahörande utanför euroområdet samt innehav av särskilda dragningsrätter (SDR) som tilldelats av Internationella valutafonden (IMF).

Fordringar i utländsk valuta på IMF

	31.12.2009		31.12.2008	
	Mn euro	Mn SDR	Mn euro	Mn SDR
Reservposition i IMF	294,0	270,1	177,8	169,2
Särskilda dragnings- rätter	1 308,2	1 201,7	171,3	163,0
Övriga fordringar på IMF	6,3	5,8	6,6	6,3
Summa	1 608,5	1 477,6	355,8	338,5

Kursen mellan euro och SDR 2008 och 2009

	2009	2008
Vid utgången av mars	0,89	0,96
Vid utgången av juni	0,91	0,97
Vid utgången av september	0,92	0,92
Vid utgången av december	0,92	0,91

Finlands medlemsandel i valutafonden är 1 236,8 miljoner SDR. Reservpositionen är den del av Finlands medlemsandel som har betalats till IMF i utländsk valuta. Den andra delen av medlemsandelen har betalats i mark. Denna del har valutafonden lånat tillbaka till Finlands Bank. Den i mark betalda medlemsandelens nettoeffekt på Finlands Banks balansräkning är noll, eftersom fordran och skulden redovisas i samma balanspost.

Finlands Banks innehav av särskilda dragningsrätter (Special Drawing Rights, SDR) uppgår till 1 308,2 miljoner euro. De utgör en valutareserv som IMF har lagt upp och fördelat på sina medlemsländer. Särskilda dragningsrätter används i valutahandeln på samma sätt som normala valutor. Postens värde förändras genom valutahandeln mellan medlemsländerna. Postens storlek påverkas också av erhållna och utbetalda räntor och vinstandelen i IMF.

Finlands Banks fordringar på Internationella valutafonden uppgår totalt till 1 608,5 miljoner euro. Vid utgången av 2009 var kursen mellan SDR och euro 1 SDR = 1,0886 euro. Eftersom marknadskursen var lägre än mittkursen 2009 resultatfördes värderingsförlusterna enligt redovisningsreglerna.

Fordringar i utländsk valuta på hemmahörande utanför euroområdet

Utöver IMF-posterna redovisas här banktillgodohavanden, värdepapper och andra fordringar i utländsk valuta på hemmahörande utanför euroområdet.

Fordringar i utländsk valuta på hemmahörande utanför euroområdet

	31.12.2009 Mn euro	31.12.2008 Mn euro
Banktillgodohavanden	71,6	206,5
Räntebärande värdepapper	3 797,2	3 511,0
Diskonteringsinstrument	105,8	518,1
Övriga fordringar	2,0	5,5
Summa	4 616,6	4 241,1

Finlands Bank överförde vid början av 1999 en del av sina fordringar i dollar och yen till ECB.

Valutafördelning av värdepapper i utländsk valuta utgivna av hemmahörande utanför euroområdet

Valuta	31.12.2009		31.12.2008	
	Mn euro	%	Mn euro	%
Brittiska pund	1 028,1	26,3	988,5	24,5
Schweiziska franc	459,9	11,8	479,3	11,9
US-dollar	2 010,8	51,5	2 121,0	52,6
Japanska yen	404,2	10,4	440,3	10,9
Summa	3 903,0	100,0	4 029,1	100,0

Löptidsfördelning av värdepapper i utländsk valuta utgivna av hemmahörande utanför euroområdet

Löptid	31.12.2009		31.12.2008	
	Mn euro	%	Mn euro	%
Upp till 1 år	920,9	23,6	1 207,6	30,0
Över 1 år	2 982,1	76,4	2 821,5	70,0
Summa	3 903,0	100,0	4 029,1	100,0

3. Fordringar i utländsk valuta på hemmahörande i euroområdet

Denna post består av banktillgodohavanden, värdepapper och övriga fordringar i utländsk valuta på hemmahörande i euroområdet.

Fordringar i utländsk valuta på hemmahörande i euroområdet

	31.12.2009	31.12.2008
	Mn euro	Mn euro
Banktillgodohavanden	45,5	1 471,2
Räntebärande värdepapper	1 074,4	1 088,1
Diskonteringsinstrument	0,0	17,6
Övriga fordringar	0,2	0,2
Summa	1 120,1	2 577,1

Valutafördelning av värdepapper i utländsk valuta utgivna av hemmahörande i euroområdet

Valutta	31.12.2009		31.12.2008	
	Mn euro	%	Mn euro	%
Brittiska pund	416,8	38,8	426,3	38,6
Schweiziska franc	0,0	0,0	0,0	0,0
US-dollar	609,9	56,8	647,5	58,6
Japanska yen	47,7	4,4	31,9	2,9
Summa	1 074,4	100,0	1 105,7	100,0

Löptidsfördelning av värdepapper i utländsk valuta utgivna av hemmahörande i euroområdet

Löptid	31.12.2009		31.12.2008	
	Mn euro	%	Mn euro	%
Upp till 1 år	397,4	37,0	229,3	20,7
Över 1 år	677,0	63,0	876,4	79,3
Summa	1 074,4	100,0	1 105,7	100,0

4. Fordringar i euro på hemmahörande utanför euroområdet

Här ingår banktillgodohavanden i euro utanför euroområdet, räntebärande värdepapper och diskonteringsinstrument utgivna av hemmahörande utanför euroområdet och fordringar i euro på Internationella regleringsbanken (BIS).

Fordringar i euro på hemmahörande utanför euroområdet

	31.12.2009	31.12.2008
	Mn euro	Mn euro
Banktillgodohavanden	416,2	246,7
Räntebärande värdepapper	428,7	333,9
Diskonteringsinstrument	0,0	0,0
Övriga fordringar	0,0	0,0
Summa	845,0	580,7

Löptidsfördelning av värdepapper i euro utgivna av hemmahörande utanför euroområdet

Löptid	31.12.2009		31.12.2008	
	Mn euro	%	Mn euro	%
Upp till 1 år	182,3	42,5	50,8	15,2
Över 1 år	246,4	57,5	283,2	84,8
Summa	428,7	100,0	333,9	100,0

5. Fordringar i euro på kreditinstitut i euroområdet relaterade till penningpolitiska transaktioner

Denna post består av penningpolitiska instrument som Finlands Bank använder för att genomföra den monetära politiken som en del av Eurosystemet. Posten består av räntebärande fordringar på finländska kreditinstitut och dess storlek är beroende av de finländska kreditinstituten likviditetsbehov.

De huvudsakliga refinansieringstransaktionerna är likvidiserande reverserade transaktioner som genomförs som standardiserade anbudsörfaranden varje vecka. De huvudsakliga refinansieringstransaktionerna spelar en nyckelroll när det gäller att uppfylla syftet med Eurosystemets

marknadsoperationer och genom dem tillförs merparten av likviditeten i den finansiella sektorn. Fordringarna relaterade till huvudsakliga refinansieringstransaktioner uppgick vid utgången av 2009 till 20,0 miljoner euro.

De långfristiga refinansieringstransaktionerna är likvidiserande reverserade transaktioner som genomförs varje månad som standardiserade anbudsfordraren. Fordringarna relaterade till dem var 2 690,0 miljoner euro.

Fordringar i euro på kreditinstitut i euroområdet relaterade till penningpolitiska transaktioner

	31.12.2009 Mn euro	31.12.2008 Mn euro
Huvudsakliga refinansieringstransaktioner	20,0	350,0
Långfristiga refinansieringstransaktioner	2 690,0	2 250,0
Summa	2 710,0	2 600,0

6. Övriga fordringar i euro på kreditinstitut i euroområdet

Här ingår banktillgodohavanden i euro och konton i kreditinstitut i euroområdet. Posten uppgick 2009 till 125,8 miljoner euro. År 2008 var motsvarande belopp 0,3 miljoner euro.

7. Värdepapper i euro utgivna av hemmahörande i euroområdet

För att värdepapper som innehas i penningpolitiskt syfte ska kunna särredovisas har posten "Värdepapper i euro utgivna av hemmahörande i euroområdet" spjälkts upp i "Värdepapper för penningpolitiska syften" och "Övriga värdepapper". I den första posten redovisas investeringar i säkerställda obligationer i euro som började köpas i juli 2009 och i den senare posten omsättbara och icke omsättbara värdepapper som inte hänför sig till Eurosystemets penningpolitiska operationer (som tidigare utgjorde hela posten).

7.1 Värdepapper för penningpolitiska syften

I posten ingår värdepapper som Finlands Bank har köpt inom ramen för det program för köp av säkerställda obligationer som ECB-rådet offentliggjorde den 7 maj 2009 (se avsnittet "Värdepapper för penningpolitiska syften" under redovisningsprinciper).

7.2 Övriga värdepapper

Posten innehåller räntebärande värdepapper och diskonteringsinstrument utgivna i euroområdet.

Värdepapper i euro utgivna av hemmahörande i euroområdet

	31.12.2009 Mn euro	31.12.2008 Mn euro
Värdepapper för penningpolitiska syften	530,6	0,0
Räntebärande värdepapper	7 067,6	7 235,1
Diskonteringsinstrument	403,6	30,0
Summa	8 001,8	7 265,1

Löptidsfördelning av värdepapper i euro utgivna av hemmahörande i euroområdet

Löptid	31.12.2009		31.12.2008	
	Mn euro	%	Mn euro	%
Upp till 1 år	1 740,5	21,8	1 582,7	21,8
Över 1 år	6 261,3	78,2	5 682,5	78,2
Summa	8 001,8	100,0	7 265,1	100,0

8. Fordringar inom Eurosystemet

Här ingår fordringar inom Eurosystemet enligt följande:

- Andel av ECB:s kapital
- Fordran för överförd valutareserv
- Fordringar avseende TARGET2 och korrespondentbankskonton (netto)
- Nettofordran för tilldelade eurosedlar inom Eurosystemet
- Andel av ECB:s inkomster från utelöpande eurosedlar
- Andel av monetära inkomster.

Varje nationell centralbank i Eurosystemet har en andel av ECB:s kapital som fördelas enligt en s.k. fördelningsnyckel. Kapitalfördelningsnyckeln baseras på antalet invånare och bruttonationalprodukten i respektive land. Fördelningsnyckeln justeras med fem års mellanrum och när nya medlemsstater ansluter sig till EU. Finlands procentuella andel av ECB:s kapital har sedan den 1 januari 2009 varit 1,2539 %.

Posten under rubriken "Fordran för överförd valutareserv" består av den del av valutareserven som Finlands Banks har överfört till ECB. Överföringen skedde i samband med övergången till Eurosystemet. På denna fordran betalas en ränta som baserar sig på den senaste tillgängliga

marginalräntan på Eurosystemets huvudsakliga refinansieringstransaktioner, fränsett guld, på vilket ingen ränta betalas. Fordran är i euro och värdet lika med dess värde vid tidpunkten för överföringen.

Här ingår nettosalda på TARGET2-kontona om Finlands Bank på balansdagen har en fordran på Eurosystemet.

Nettofordran för tilldelade eurosedlar inom Eurosystemet består av en CSM-post (Capital Share Mechanism) enligt fördelningsnyckeln för kapital minskat med posten "ECB issue". Med CSM-talet korrigeras beloppet utelöpande sedlar i centralbankens balansräkning i enlighet med fördelningsnyckeln. ECB issue uttrycker ECB:s andel (8 %) av de utelöpande sedlarna. Motposterna för bägge posterna redovisas i balansräkningen i skuldposten "Utelöpande sedlar".

9. Övriga tillgångar

I posten ingår mynt, anläggningstillgångar (byggnader, maskiner och inventarier) och investeringstillgångar (aktier och andelar). Vidare ingår pensionsfondens tillgångar och placeringar, poster som hänför sig till värderingen av poster utanför balansräkningen samt förutbetalda kostnader och upplupna intäkter och övriga tillgångar.

Materiella anläggningstillgångar

Bokfört värde	31.12.2009 Mn euro	31.12.2008 Mn euro
Markområden	8,6	11,0
Byggnader	154,2	158,0
Maskiner och inventarier	10,2	10,7
Konst och numismatisk samling	0,4	0,4
Summa	173,3	180,1

Immateriella anläggningstillgångar

Bokfört värde	31.12.2009 Mn euro	31.12.2008 Mn euro
Datasystem	5,8	4,8
Summa	5,8	4,8

Övriga tillgångar	31.12.2009 Mn euro	31.12.2008 Mn euro
Euroområdets mynt	19,5	21,9
Aktier och andelar	25,2	25,3
Pensionsfondens placeringar	502,8	456,1
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	281,2	346,7
Övriga tillgångar	121,8	219,0
Summa	950,5	1 068,9

Markområden och byggnader i specifikationen nedan innehåller också markområden för 5,5 miljoner euro och byggnader för 32,9 miljoner euro som ägs av Finlands Banks pensionsfond. I de immateriella anläggningstillgångarna ingår också aktier och andelar.

Immateriella och materiella tillgångar

Mn euro	Markområden	Byggnader	Maskiner och inventarier	Konst och numismatisk samling	Immateriella tillgångar	Summa
Anskaffningsvärde 1.1.2009	16,5	289,6	26,8	0,4	44,4	377,7
Ökning		7,2	2,3		3,2	12,7
Minskning	2,4		0,2		0,0	2,6
Anskaffningsvärde 31.12.2009	14,1	296,9	28,9	0,4	47,6	387,8
Periodens avskrivning		11,5	2,8		2,2	16,5
Ackumulerade avskrivningar och nedskrivningar 31.12.2009		109,8	18,7		16,6	145,1
Bokfört värde 31.12.2009	14,1	187,0	10,2	0,4	31,0	242,7
Bokfört värde 31.12.2008	16,5	191,4	10,7	0,4	30,0	249,0

Skulder

1. Utelöpande sedlar

Posten består av Finlands Banks andel av totalvärdet av utelöpande eurosedlar tilldelad enligt kapitalfördelningsnyckeln och justerad för ECB:s andel. Andelen utgjorde 2009 totalt 13 330,0 miljoner euro.

Utelöpande sedlar	31.12.2009 Mn euro	31.12.2008 Mn euro
5 euro	102,7	99,8
10 euro	53,2	61,4
20 euro	1 994,8	1 870,8
50 euro	4 210,9	3 604,3
100 euro	31,3	92,4
200 euro	346,5	327,0
500 euro	2 681,0	2 350,0
Summa eurosedlar	9 420,4	8 405,7
ECB issue	– 1 159,1	– 1 089,9
CSM	5 068,6	5 216,6
Utelöpande sedlar enligt kapitalfördelningsnyckeln	13 330,0	12 532,4

2. Skulder i euro till kreditinstitut i euroområdet relaterade till penningpolitiska transaktioner

Posten består av räntebärande förpliktelser mot kreditinstituten, saldonga på kreditinstitutens kassakravskonton och kreditinstitutens insättningar över natten. Denna post uppstår till följd av den monetära politik som Finlands Bank genomför som en del av Eurosystemet. Syftet med kassakravssystemet är att jämna ut penningmarknadsräntorna och öka behovet av strukturell centralbanksfinansiering. De dagliga saldonga på kreditinstitutens kassakravskonton under uppfyllandeperioden ska i genomsnitt vara minst lika stora som deras kassakrav. På grund av finanskrisen var insättningarna över natten exceptionellt stora 2009 och sista kvartalet 2008.

3. Skulder i euro till övriga hemmahörande i euroområdet

I posten ingår skulder i euro till den offentliga sektorn och andra än kassakravspflichtiga kreditinstitut.

4. Skulder i euro till hemmahörande utanför euroområdet

Här upptas saldonga på konton som innehas av internationella organisationer och banker utanför euroområdet och repor med motparter utanför euroområdet.

5. Skulder i utländsk valuta till hemmahörande i euroområdet

I posten redovisas Statskontorets insättningar i valuta för egna betalningar.

6. Skulder i utländsk valuta till hemmahörande utanför euroområdet

Repor för förvaltning av valutareserven redovisas här.

7. Motpost till särskilda dragningsrätter som tilldelats av IMF

I denna post redovisas Finlands Banks skuld motsvarande de särskilda dragningsrätterna (jfr motsvarande post under tillgångar). Till en början var de särskilda dragningsrätterna och deras motpost lika stora. Till följd av SDR-handel var fordringarna relaterade till särskilda dragningsrätter vid utgången av 2009 större än motposten på skuldsidan. Motposten på skuldsidan uppgår till 1 189,5 miljoner SDR. Posten ökade 2009 med 1 046,8 miljoner SDR som en följd av IMF:s nya lånearrangemang. I balansräkningen redovisas posten i euro och värderad till kursen på årets sista dag (1 294,9 miljoner euro).

8. Skulder inom Eurosystemet

Här ingår nettosaldonga på andra centralbankskonton och ECB-kontot i TARGET2-systemet om Finlands Bank på balansdagen har en skuld till Eurosystemet. Skulder och fordringar inom Eurosystemet specificeras i noten till posten "Fordringar inom Eurosystemet" på tillgångssidan i balansräkningen. Vid slutet av 2009 hade Finlands Bank inga skulder inom Eurosystemet.

9. Övriga skulder

Övriga skulder	31.12.2009 Mn euro	31.12.2008 Milj. EUR
Utelöpande marksedlar	128,6	130,1
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	16,1	27,6
Leverantörsskulder	0,7	0,5
Övriga skulder	9,9	33,1
Summa	155,3	191,3

10. Värderingskonto

Här redovisas uppskrivningar av markområden och byggnader samt värderingsdifferenser beroende på ändrad redovisningspraxis 1999. I posten ingår också orealiserade värderingsvinster på grund av marknadsvärdering av valutaposter och värdepapper.

11. Avsättningar

Enligt 20 § i lagen om Finlands Bank kan avsättningar göras i bokslutet, om detta är nödvändigt för att trygga realvärdet av bankens fonder eller för att utjämna sådana variationer i resultatet som orsakas av förändringar i valutakurserna eller marknadspriserna på värdepapper. Avsättningarna uppgick vid slutet av 2009 till 2 325 miljoner euro. Avsättningarna består av generell avsättning, avsättning för realvärde, pensionsavsättning, avsättning relaterad till ECBS penningpolitiska transaktioner och avsättning för kurs- och prisdifferenser.

Pensionsavsättningen har gjorts för täckning av pensionsåtagandet. Finlands Banks pensionsåtagande uppgår sammanlagt till 540 miljoner euro, varav 93,2 % eller 503 miljoner euro är täckt.

Enligt den allmänna redovisningsprincipen om försiktighet ansåg ECB-rådet det nödvändigt att avsätta 5,7 miljarder euro för att täcka risker till följd av exponeringar mot Eurosystemets mot-

parter 2008. Enligt artikel 32.4 i stadgan för ECBS och ECB fördelas dessa risker på de nationella centralbankerna i förhållande till deras andelar av ECB:s kapital 2008.

Därför gjordes en avsättning på 102 miljoner euro, som motsvarar 1,78603 % av den totala särskilda avsättningen.

I bokslutet för 2009 upplöstes 1,7 miljarder euro av avsättningen i enlighet med ECB-rådets beslut på grund av värdeökningen på säkerheter och gäldenärernas betalningar. Finlands Banks andel utgjorde totalt ca 30,8 miljoner euro.

12. Eget kapital

Här ingår bankens grundfond och reservfond. Om bankens bokslut uppvisar förlust, ska denna enligt 21 § i lagen om Finlands Bank täckas med medel ur reservfonden. Till den del reservfonden inte räcker för ändamålet kan förlusten tills vidare lämnas utan täckning. De följande årens vinst ska i första hand användas till att täcka förluster som lämnats utan täckning.

Eget kapital (mn euro)	31.12.2009	31.12.2008
Grundfond	840,9	840,9
Reservfond	1 173,7	1 022,8
Summa eget kapital	2 014,6	1 863,7

Årets resultat (mn euro)	2009	2008
Utdelning till staten	260,0	250,0
Finlands Banks andel av vinsten (överförs till reservfonden)	160,3	150,9
Summa	420,3	400,9

13. Årets vinst

Vinsten för räkenskapsåret 2009 blev 420,3 miljoner euro.

Avsättningar (mn euro)	Avsättningar		Summa avsättningar	Förändring av avsättningar	
	1.1.2008	2008		2009	31.12.2009
Kurssi- ja hintaerovaraus	224	-224	-	116	116
Yleisvaraus	1 219	-224	995	-	995
Reaaliarvovaraus	446	93	539	101	640
Eläkevaraus	459	-21	456	47	503
Varaus EKPJ:n rahapolitiikan riskeihin	-	102	102	-31	72
Summa	2 368	-274	2 092	233	2 325

Noter till resultaträkningen

1. Ränteintäkter

Ränteintäkter från hemmahörande utanför euroområdet (mn euro)	Euro	2009 Utländsk- valuta	Summa	Euro	2008 Utländsk- valuta	Summa
Ränteintäkter från gulddepositioner	0,0	-0,1	-0,1	0,0	1,4	1,4
Ränteintäkter från värdepapper	16,7	119,4	136,1	14,2	143,8	158,1
Ränteintäkter från diskonteringsinstrument	0,0	3,0	3,0	0,3	8,3	8,6
Ränteintäkter från banktillgodohavanden	1,5	0,8	2,4	11,2	6,2	17,4
Övriga ränteintäkter	0,7	2,3	3,0	2,8	5,4	8,1
Summa	18,9	125,5	144,4	28,5	165,0	193,5

Ränteintäkter från hemmahörande i euroområdet (mn euro)	Euro	2009 Utländsk- valuta	Summa	Euro	2008 Utländsk- valuta	Summa
Ränteintäkter från värdepapper	258,5	47,4	305,9	280,3	53,0	333,3
Ränteintäkter från diskonteringsinstrument	2,5	0,1	2,5	2,0	0,8	2,8
Ränteintäkter från banktillgodohavanden	0,8	1,7	2,5	1,5	25,7	27,3
Ränteintäkter från ECBS-poster	90,8	0,0	90,8	205,5	0,0	205,5
Ränteintäkter från penningpolitiska transaktioner	43,3	0,0	43,3	79,8	0,0	79,8
Övriga ränteintäkter	0,0	0,5	0,5	0,0	1,8	1,8
Summa	395,9	49,7	445,6	569,1	81,3	650,4

Summa ränteintäkter (mn euro)	Euro	2009 Utländsk- valuta	Summa	Euro	2008 Utländsk- valuta	Summa
Ränteintäkter från hemmahörande utanför euroområdet	18,9	125,5	144,4	28,5	165,0	193,5
Ränteintäkter från hemmahörande i euroområdet	395,9	49,7	445,6	569,1	81,3	650,4
Summa	414,7	175,2	589,9	597,6	246,3	843,9

Ränteintäkterna från hemmahörande utanför euroområdet och hemmahörande i euroområdet uppgick till totalt 589,9 miljoner euro, och av dem utgjorde 175,2 miljoner euro ränteintäkter i utländsk valuta och 414,7 miljoner euro ränteintäkter i euro.

Ränteintäkterna från ECBS-poster, 90,8 miljoner euro, bestod av följande poster: 8,0 miljo-

ner euro utgjorde ränteintäkter från en fordran på ECB för överförd valutareserv. Rantan på skulden och fordran för ECB:s sedelandel, tilldelningen enligt kapitalfördelningsnyckeln och den åtföljande justeringen netto redovisades till ett belopp av 52,1 miljoner euro. Ränteintäkterna på TARGET2-saldon uppgick till 30,7 miljoner euro.

2. Räntekostnader

Räntor till hemmahörande utanför euroområdet (mn euro)	Euro	2009 Utländsk- valuta	Yhteensä	Euro	2008 Utländsk- valuta	Summa
Räntor på inlåning från hemmahörande utanför euroområdet	-0,3	-0,4	-0,7	0,0	-1,1	-1,1
Övriga räntor till hemmahörande utanför euroområdet	0,0	-1,7	-1,7	0,0	-4,1	-4,1
Summa	-0,3	-2,1	-2,4	0,0	-5,2	-5,2

Räntor till hemmahörande i euroområdet (mn euro)	Euro	2009 Utländsk- valuta	Yhteensä	Euro	2008 Utländsk- valuta	Summa
Räntekostnader för ECBS-poster	-2,1	0,0	-2,1	-24,3	0,0	-24,3
Räntekostnader för penningpolitiska poster	-58,6	0,0	-58,6	-161,1	0,0	-161,1
Övriga räntor till hemmahörande i euroområdet	-5,9	-1,6	-7,5	-8,4	-24,2	-32,6
Summa	-66,9	-1,6	-68,1	-193,8	-24,2	-218,0
Summa räntekostnader	-66,9	-3,6	-70,5	-193,8	-29,4	-223,2

Räntorna till hemmahörande utanför euroområdet och hemmahörande i euroområdet uppgick totalt till 70,5 miljoner euro. Av dem utgjorde 44,5 miljoner euro räntor på inestående kassakravsmedel och 13,3 miljoner euro räntor på inlåning över natten. Utbetalda räntor på TARGET2-saldon som innehas av centralbanker inom Eurosystemet uppgick till 2,1 miljoner euro.

3. Räntenetto

Räntenetto	31.12.2009 Mn euro	31.12.2008 Mn euro
Ränteintäkter		
Ränteintäkter från finansiella tillgångar	455,8	558,6
Ränteintäkter från penningmarknadsdepositioner	43,3	79,8
Ränteintäkter från fordringar på ECBS	90,8	205,5
Summa	589,9	843,9
Räntekostnader		
Räntekostnader för finansiella tillgångar	-9,9	-37,8
Räntekostnader för löpande räkningar	-58,6	-161,1
Räntekostnader för skulder till ECBS	-2,1	-24,3
Summa	-70,5	-223,2
RÄNTENETTO	519,4	620,7

4. Valutakursdifferenser

Posten innehåller realiserade valutakursvinster och valutakursförluster samt värderingsförluster från försäljning av poster i utländsk valuta. År 2009 uppstod vinster från valutakursdifferenser för 15,1 miljoner euro.

5. Prisdifferenser på värdepapper

Här ingår realiserade vinster och förluster samt värderingsförluster från försäljning av värdepapper. Varje värdepappersslag värderas separat i bokföringen. Till följd av prisdifferenserna på värdepapper realiserades 2009 en vinst på 101,1 miljoner euro.

6. Förändring av avsättningar för valutakurs- och prisrisker

Realiserade vinster till följd av valutakursdifferenser och prisdifferenser, sammanlagt 116,2 miljoner euro, avsattes enligt redovisningsprinciperna. Avsättningarna har specificerats i noterna till skulderna.

7. Nettoandel av monetära inkomster

Här upptas nettosumman av de monetära inkomster som betalats in till Eurosystemet respektive återfördelats från Eurosystemet. De monetära

inkomsterna för varje nationell centralbank har beräknats på centralbankens faktiska avkastning från reserverade tillgångar som den håller som motvärden till skuldbasen. Skuldbasen består av följande poster: utelöpande sedlar, skulder i euro till kreditinstitut relaterade till penningpolitiska transaktioner, nettoskuld inom Eurosystemet på grund av TARGET2-transaktioner och nettoskuld för tilldelade eurosedlar. Ränta som utbetalats på skulder som ingår i skuldbasen avräknas från de monetära inkomsterna före sammanräkning med motsvarande inkomster för de övriga nationella centralbankerna.

De reserverade tillgångarna består av följande poster: fordringar på kreditinstitut relaterade till penningpolitiska transaktioner, fordringar för överförd valutareserv, nettofordran inom Eurosystemet på grund av TARGET2-transaktioner, nettofordran för tilldelade eurosedlar och en med kapitalfördelningsnyckeln beräknad öronmärkt andel av den nationella centralbankens guld. Ingen avkastning beräknas på gullet. När de reserverade tillgångarna överstiger eller understiger värdet av skuldbasen, beräknas avkastningen på skillnaden med den huvudsakliga refinansieringsräntan. Eurosystemets sammanräknade monetära inkomster fördelas på de nationella centralbankerna enligt kapitalfördelningsnyckeln. Finlands Banks faktiska nettoandel av de monetära inkomsterna var 21,0 miljoner euro.

8. Andel av ECB:s vinst

ECB delade ut en vinst för räkenskapsåret 2008 på 116,6 miljoner euro. Finlands Banks redovisade andel 2009 uppgick till 2,1 miljoner euro.

9. Avsättning för ECBS penningpolitiska risker

Enligt den allmänna redovisningsprincipen om försiktighet ansåg ECB-rådet det nödvändigt att avsätta 5,7 miljarder euro för att täcka risker till följd av exponeringar mot Eurosystemets motparter 2008. Enligt artikel 32.4 i stadgan för ECBS och ECB fördelas dessa risker på de nationella centralbankerna i förhållande till deras andelar av ECB:s kapital 2008.

Därför gjordes en avsättning på 102 miljoner euro, som motsvarar 1,78603 % av den totala särskilda avsättningen.

I bokslutet för 2009 upplöstes 1,7 miljarder euro av avsättningen i enlighet med ECB-rådets beslut på grund av värdeökningen på säkerheter

och gäldenärernas betalningar. Finlands Banks andel utgjorde totalt ca 30,8 miljoner euro.

10. Övriga intäkter från centralbanksverksamheten

Här ingår 14,1 miljoner euro i preliminär vinstutdelning av ECB:s inkomster från utelöpande eurosedlar 2009. I posten ingår också utdelningar för 3,1 miljoner euro, som huvudsakligen består av aktier i BIS.

11. Övriga intäkter

I posten ingår 26,2 miljoner euro i Finansinspektionens tillsyns- och åtgärdsavgifter, 8,0 miljoner euro i vinster från försäljning av anläggningstillgångar, 7,9 miljoner euro i fastighetsintäkter, samt expeditionsavgifter och provisioner.

12. Personalkostnader

Personalkostnader	31.12.2009 Mn euro	31.12.2008 Mn euro
Löner och arvoden	42,6	36,0
Arbetsgivarersättningar till pensionsfonden	7,6	6,8
Övriga lönebikostnader	2,9	2,9
Summa	53,1	45,7

Medelantal anställda	2009	2008
Finlands Bank	462	474
Finansinspektionen	205	139
Summa	667	613

Vid början av 2009 slogs Finansinspektionen och Försäkringsinspektionen samman till en ny tillsynsmyndighet under namnet Finansinspektionen.

13. Avgift till pensionsfonden

Under 2009 betalade Finlands Bank med bankfullmäktiges godkännande in en avgift på 10 miljoner euro till pensionsfonden för att värdet av pensionsfondens tillgångar ska utvecklas i jämn takt mot det uppställda målet.

	31.12.2009 Mn euro	31.12.2008 Mn euro
Avgift till pensionsfonden	10,0	30,0

14. Administrationskostnader

Administrationskostnader	2009 Mn euro	2008 Mn euro
Materielkostnaden	0,9	1,0
Kostnader för maskiner och inventarier	3,3	3,4
Kostnader för fastigheter	10,7	8,9
Personalrelaterade kostnader	3,8	3,8
Kostnader för köpta tjänster	11,1	8,7
Övriga administrationskostnader	1,2	1,2
Summa	31,1	26,9

Här redovisas hyror, möteskostnader, PR-kostnader, kostnader för köpta tjänster och kontorsartiklar. Som administrationskostnader redovisas också kostnaderna för utbildning, tjänsteresor och rekrytering.

15. Avskrivningar av anläggningstillgångar

Avskrivningar av anläggningstillgångar	31.12.2009 Mn euro	31.12.2008 Mn euro
Markområden	–	–
Byggnader	1,8	1,7
Maskiner och inventarier	2,8	2,7
Konst och numismatisk samling	–	–
Pensionsfondens markområden och byggnader	1,0	1,0
Summa	5,6	5,4

Avskrivningar av immateriella anläggningstillgångar	31.12.2009 Mn euro	31.12.2008 Mn euro
Datasystem	2,2	3,3
Summa	2,2	3,3

I avskrivningarna ingår inte avskrivningar av uppskrivningar på markområden och byggnader.

16. Sedelproduktionskostnader

Kostnaderna för anskaffning av sedlar uppgick till 10,0 miljoner euro.

17. Övriga kostnader

Största delen av övriga kostnader hänförs till drift och underhåll av fastigheter.

18. Pensionsfondens intäkter

I posten ingår 52,1 miljoner euro i intäkter från pensionsfondens placeringsverksamhet. Posten innehåller också Finlands Banks och Finansinspektionens arbetsgivarandelar och arbetstagarernas andel av premieinkomsten, 9,6 miljoner euro. I posten redovisas vidare en avgift på 10,0 miljoner euro från Finlands Bank.

19. Pensionsfondens kostnader

I posten ingår 1,0 miljoner euro i kostnader för pensionsfondens placeringsverksamhet, 22,0 miljoner euro i utbetalda pensioner, förvaltningskostnader och avskrivningar av fondens anläggningstillgångar.

20. Förändring av avsättningar

I posten redovisas 47,5 miljoner euro i upplösning av pensionsavsättningen och 101 miljoner euro i nya avsättningar för att trygga realvärdet av eget kapital. Avsättningarna har specificerats i noterna till skulderna.

21. Årets resultat

Vinsten för räkenskapsåret 2009 blev 420,3 miljoner euro. Direktionen föreslår för bankfullmäktige att 260 miljoner euro av vinsten reserveras för statens behov.

Åtaganden utanför balansräkningen

I denna post ingår Finlands Banks derivatinstrument.

Derivatinstrument	31.12.2009 Mn euro	31.12.2008 Mn euro
Det nominella värdet av futurkontrakt i utländsk valuta		
Köpekontrakt	0	0
Säljkontrakt	13,6	0
Marknadsvärde av FX-swappar	-1,1	-3,9
Marknadsvärde av GIRS-kontrakt	1,7	-4
Marknadsvärde av IRS-kontrakt	0	0
Marknadsvärde av FX-forwardkontrakt	0	0
Summa	14,2	-7,9

5 FINLANDS BANKS FÖRVALTNING OCH ÄRENDEN HANDLAGDA AV BANKFULLMÄKTIGE

5.1 Inledning

Enligt lagen om Finlands Bank (214/1998), som trädde i kraft den 1 januari 1999, är bankfullmäktige och direktionen bankens förvaltningsorgan. Till bankfullmäktige hör nio bankfullmäktigeledamöter som utses av riksdagen. Bankfullmäktiges uppgifter är uppdelade på tre områden: tillsyn, centrala förvaltningsuppgifter och övriga uppgifter. Bankfullmäktige lämnar årligen en berättelse till riksdagen om Finlands Banks verksamhet och förvaltning och om de viktigaste ärenden som bankfullmäktige har behandlat. Dessutom kan bankfullmäktige vid behov lämna riksdagen berättelser om genomförandet av den monetära politiken och Finlands Banks övriga verksamhet.

Enligt stadgan för Europeiska centralbanken (ECB) ska huvudmålet för Finlands Bank vara att som en integrerad del av Europeiska centralbankssystemet (ECBS) i överensstämmelse med fördraget upprätthålla prisstabilitet och ha som uppgift att bidra till att genomföra den monetära politik som ECB-rådet har utformat. Banken ska också bidra till att svara för kontantförsörjningen och sedelutgivningen, inneha och förvalta valutareserven, sörja för betalningssystemets och det övriga finansiella systemets tillförlitlighet och effektivitet samt delta i utvecklingen av systemet. Dessutom ska Finlands Bank sörja för att det sammanställs och offentliggörs statistik som behövs för bankens verksamhet.

Lissabonfördraget, som hade undertecknats av EU:s medlemsländer 2007, trädde i kraft den 1 december 2009. I fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, det s.k. anges prisstabilitet som ett mål för unionen. Eurosystemet och Eurogruppen nämns för första gången. Målen och uppgifterna för ECBS förblev oförändrade.

Bankfullmäktiges viktigaste arbetssätt är de diskussioner som bankfullmäktige under sina sammanträden för med direktionen om den monetära politiken i euroområdet, den ekonomiska

utvecklingen och genomförandet av Europeiska centralbankens monetära politik. Finlands Bank ser sin organisation som byggare av stabilitet och som en aktiv och konstruktiv medlem i ECBS. Den främjar prisstabilitet, effektiva finanssystem och den europeiska finansiella integrationen. Banken svarar för kontantförsörjningen och valutareserven i Finland. Detta skapar förutsättningar för ekonomisk tillväxt och sysselsättning.

Vid sina sammanträden under året diskuterade bankfullmäktige utifrån inledande anföranden Europeiska centralbankens monetära politik, andra aktuella frågor relaterade till ECB:s verksamhet, krisen i världsekonomin och det ekonomiska läget i Europa, de baltiska länderna, länderna i Central- och Östeuropa, Förenta staterna, Latinamerika, Kina, Ryssland och Finland.

I fråga om den globala ekonomiska krisen behandlades obalansen i världsekonomin, riskerna med stimulerande insatser, betydelsen av stabiliserande åtgärder och möjligheten att protektionismen kommer att öka inom världsekonomin. En särskild fråga som kom upp var Internationella valutafondens (IMF) finansiella bas. Finansmarknadsfrågor som behandlades var marknadsutvecklingens historia, den moraliska risken, läget inom finansiella system och banksektor i Förenta staterna och EU, smittoriskmekanismerna inom banksektorn, likviditetskrisens återverkningar på de olika aktörerna på finansmarknaden, centralbankernas balansräkningar och realekonomin, stresstestning av bankernas balansräkningar, centralbankernas och tillsynsmyndigheternas krisövningar, stabiliserande insatser på finansmarknaden för att förbättra likviditeten, upplåningen och kapitaltäckningen, den rättsliga grunden för EU-tillsyn som utvecklar tillsynen över stabiliteten på finansmarknaden, statens och centralbankernas åtgärder och de mekanismer som styr deras effekter och avvecklingen av exceptionella insatser på finansmarknaden. Diskussionen om euroområdet gällde framför allt finansmark-

nadskrisens konsekvenser för länderna i centrala och östra Europa, som är beroende av utländsk finansiering, och principerna för riskfördelning mellan banker och stater. I sina diskussioner om Finlands ekonomi behandlade bankfullmäktige konsekvenserna av globaliseringen och den finansiella integrationen, de ekonomiska utsikterna när det gäller strukturomvandlingen inom exportindustrin, ränteutvecklingens effekter på vår bolånemarknad, följderna av den låga räntenivån och betydelsen av räntestimulans. Dessutom jämfördes depressionen på 1990-talet med den pågående recessionen i fråga om konsekvenserna för arbetskraftsutbudet. De minskande arbetstillfällena, särskilt inom exportindustrin diskuterades, likaså skuldsättningen inom offentliga sektorn och avvecklingen av stimulansåtgärderna.

Direktionens förslag till vinstutdelning för 2008 grundade sig på bestämmelserna om bokslut, monetära inkomster och vinstanvändning i lagen om Finlands Bank (214/1998) och på bankens balansräkningspolicy, som siktar på en stabil vinstutdelning utan att bankens kapitaltäckning äventyras. Direktionen avser att tillämpa balansräkningspolicyen så att banken vid den årliga vinstutdelningen ska kunna reservera i genomsnitt minst 100 miljoner euro för statens behov; beloppet kan vara större om resultatet så medger. Enligt 21 § i lagen om Finlands Bank kan bankfullmäktige besluta att vinsten ska användas på något annat sätt än enligt huvudregeln (50–50), om detta är motiverat med hänsyn till bankens ekonomiska ställning eller reservfondens storlek. Vid sitt möte den 20 mars 2009 beslutade bankfullmäktige med stöd av 11 § 1 mom. 3 punkten och 21 § 2 mom. i lagen om Finlands Bank att vinsten för 2008, som uppgick till 401 miljoner euro, skulle disponeras så att ungefär 151 miljoner euro överförs till bankens reservfond och 250 miljoner euro reserveras för statens behov.

5.2 Förvaltning

De riksdagsvalda revisorerna konstaterade i sammandraget till sin revisionsrapport för 2008 att de anser att det är viktigt med fortsatt utveckling av Finlands Banks riskhantering i det rådande läget. Under finanskrisen framhävs betydelsen av tillräckliga avsättningar. Revisorerna anser att banken och Finansinspektionen behöver samarbeta intensivt för att utveckla tillsynen över finanssektorn.

5.3 Direktionens bisysslor

Vid utgången av 2009 innehade direktionsmedlemmarna följande medlemskap i anslutning till tjänsteutövningen:

- Direktionens ordförande *Erkki Liikanen*
 - ECB-rådet och allmänna rådet, medlem
 - Internationella valutafonden, styrelseledamot
- Direktionens vice ordförande *Pentti Hakkarainen*
 - EU:s ekonomiska och finansiella kommitté (EFC), ledamot
 - ECB-rådet och allmänna rådet, suppleant för chefsdirektören
 - Internationella valutafonden, suppleant i styrelsen
 - Finansinspektionens direktion, ordförande
- Direktionsmedlem *Sinikka Salo*
 - Europeiska centralbankssystemet, kommittén för internationella förbindelser (IRC), ledamot
- Direktionsmedlem *Seppo Honkapohja*
 - Europeiska centralbankssystemet, styrelsekommittén för it-frågor (EISC), ledamot.

Dessutom hade direktionsmedlemmarna andra bisysslor och förtroendeuppdrag som bankfullmäktige godkänt med stöd av 17 § i lagen om Finlands Bank (214/1998).

5.4 Bankfullmäktiges sammansättning

Bankfullmäktige bestod i början av 2009 av följande personer som utsetts av riksdagens elektor:

- Kalli, Timo*, jordbrukare
- Kalliomäki, Antti*, idrottslärare
- Ravi, Pekka*, rektor
- Jaakonsaari, Liisa*, journalist
- Karpela, Tanja*, socionom
- Korhonen, Martti*, huvudförtroendeman
- Lintilä, Mika*, förvaltningskandidat
- Tiura, Marja*, förvaltningsmagister
- Zyskiewicz, Ben*, juris kandidat.

Ordförande var bankfullmäktigeledamot Timo Kalli och vice ordförande bankfullmäktigeledamot Antti Kalliomäki. Tredje medlem i arbetsdelegationen var bankfullmäktigeledamot Pekka Ravi.

Riksdagen beviljade på begäran Liisa Jaakonsaari befrielse från uppdraget som bankfullmäktigeledamot den 8 september. Riksdagen valde

riksdagsledamot Jutta Urpilainen till ny bankfullmäktigeledamot genom fyllnadsval den 10 september.

5.5 Revisorer

Följande personer fortsatte som riksdagsvalda revisorer och revisorssuppleanter för Finlands Bank:

Kiviranta, Esko, riksdagsledamot
Koskela, Markku, CGR
Nepponen, Olli, riksdagsledamot
Manner, Kari, CGR
Heinäluoma, Eero, riksdagsledamot.

Revisorssuppleanter:

Leppä, Jari, riksdagsledamot
Riipi, Hannu, CGR
Toivakka, Lenita, riksdagsledamot
Prepula, Eero, CGR, OFR
Filatov, Tarja, riksdagsledamot.

Som ordförande för revisorerna fortsatte riksdagsledamot *Olli Nepponen* och som sekreterare fortsatte professorn, CGR *Kalervo Virtanen*.

5.6 Revision

Revisorerna, dvs. riksdagsledamot *Olli Nepponen*, riksdagsledamot *Eero Heinäluoma*, riksdagsledamot *Esko Kiviranta*, professorn, CGR *Markku Koskela* och ekonomen, CGR *Kari Manner*, verkställde den 9–12 mars granskning av Finlands Banks bokslut, bokföring och förvaltning för 2008.

CGR-samfundet KPMG Oy Ab granskade bankens räkenskaper och bokslut i enlighet med artikel 27 i stadgan för Europeiska centralbanks-systemet och revisorerna tog del av den rapport som upprättats över granskningen.

Enligt revisorernas utlåtande fastställde bankfullmäktige vid sitt möte den 20 mars bankens resultaträkning och balansräkning för 2008.

6 FINANSINSPEKTIONENS VERKSAMHET 2009

6.1 Inledning

Enligt lagen om Finansinspektionen (878/2008), som trädde i kraft den 1 januari 2009, fungerar Finansinspektionen administrativt i samband med Finlands Bank men är självständig i sina beslut. Bankfullmäktige övervakar den allmänna ändamålsenligheten och effektiviteten i verksamheten och Finansinspektionens direktion har det övergripande ledningsansvaret. Bankfullmäktige utnämner medlemmarna i direktionen. Direktionen ska enligt 10 § i lagen lämna bankfullmäktige en årlig berättelse över Finansinspektionens verksamhet och minst en gång om året en berättelse över målsättningarna och måluppfyllelsen⁵. I denna berättelse till riksdagen kan bankfullmäktige enligt övervägande ta in ärenden från direktionens årliga berättelse och om de så önskar behandla direktionens berättelse om målsättningarna för Finansinspektionens verksamhet och måluppfyllelsen som en del av denna berättelse. På detta sätt kan bankfullmäktige initiera en diskussion i riksdagen om Finansinspektionens samhälleligt viktiga strategier och beslut.

Bankfullmäktige övervakar att Finansinspektionen över lag arbetar effektivt och ändamålsenligt. I sin tillsyn över ändamålsenligheten utvärderar bankfullmäktige hur det lagfästa målet har nåtts. Bankfullmäktige övervakar den allmänna effektiviteten framför allt utifrån personalstyrkans och budgetens övergripande utveckling i relation till uppgifter och förändringar som beror på lagstiftning eller marknadsutveckling.

6.2 Förvaltning

Finansinspektionens verksamhet leds av en direktion. Direktionen ska uppställa de särskilda målen för Finansinspektionens verksamhet och besluta om riktlinjerna för verksamheten. Den ska också styra och övervaka måluppfyllelsen

⁵ Verksamhetsberättelsen finns på svenska på Finansinspektionens webbplats <http://www.finanssivalvonta.fi/sve/> och direktionens berättelse till bankfullmäktige enbart på finska på <http://www.finanssivalvonta.fi>.

och iakttagandet av riktlinjerna. Dessutom behandlar direktionen bl.a. Finansinspektionens årliga budget och underställer den Finlands Banks direktion för fastställelse.

Ordförande i direktionen var vice ordföranden i Finlands Banks direktion *Pentti Hakkarainen* med avdelningschef *Kimmo Virolainen* som suppleant, vice ordförande var understatssekreterare *Martti Hetemäki* med lagstiftningsrådet, enhetschef *Tuija Taos* från finansministeriet som suppleant och medlem var direktör *Antero Kiviniemi* med övermatematiker *Leena Väänänen* från social- och hälsovårdsministeriet som suppleant. Övriga medlemmar var vicehäradshövding *Pirkko Juntti* och fil. kand. *Paavo Pitkänen*.

Direktör för Finansinspektionen var vicehäradshövdingen, ekonom *Anneli Tuominen*, till en början som tf. direktör tillförordnad av bankfullmäktige räknat från den 1 januari 2009. Vid sitt sammanträde den 4 februari 2009 utnämnde bankfullmäktige Tuominen till direktör för Finansinspektionen för fem år framåt räknat från beslutsdagen.

Sekreterare i direktionen var Finansinspektionens ledande jurist *Pirjo Kyyrönen* och huvudjurist *Markku Sorvari* tills han sade upp sig (30.6.2009).

6.3 Centrala mål

Syftet med Finansinspektionens verksamhet är att kreditinstitut, försäkringsföretagen och pensionsanstalterna och andra lagfästa tillsynsobjekt bedriver en stabil verksamhet som är en förutsättning för finansmarknadens stabilitet, att de försäkrade förmånerna tryggas och att det allmänna förtroendet för finansmarknadens funktionssätt består.

I Finland har finanssektorn klarat av den globala finanskrisen som började 2008 betydligt bättre än i många andra EU-länder och förtroendet för sektorn är fortfarande bra. Hos oss är läget inom sektorn stabilt: kapitaltäckningen är stark och efter en period under krisen då det var svårt att få långfristig finansiering har det nu blivit lättare. Förhållandena är visserligen fortsatt krävande.

Finansinspektionen intensifierade ytterligare sin tillsyn över riskerna och hur riskhanteringen fungerar hos de övervakade företagen allt eftersom finanskrisen utvecklade sig till en realekonomisk recession. Tillsynen fokuserades på bankernas kreditrisker, försäkrings- och pensionsbolagens investeringsrisker och derivatrisker. Men det upptäcktes inga risker för företagens stabilitet eller fortsatta verksamhet.

6.4 Läget på finansmarknaden i Finland 2009

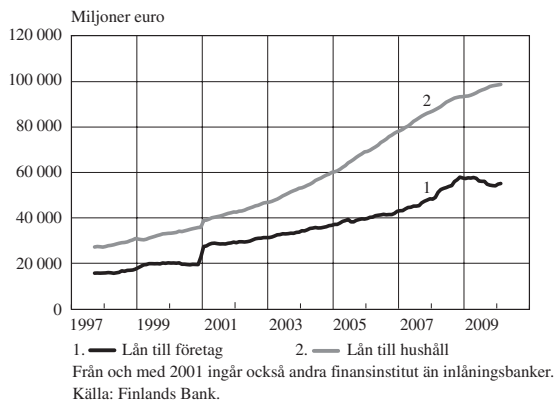
Den globala finanskrisen spred sig under året till realekonomin. Flera ekonomiska områden drabbades samtidigt av en djup recession. Även om den egentliga finanskrisen inte spred sig till Finland, försämrades vår samhällsekonomi markant på grund av att exportefterfrågan minskade.

Till följd av centralbankernas stimulerande penningpolitik sjönk de korta marknadsräntorna (Euribor) till rekordlåg nivå i början av 2009. De långa räntorna i euroområdet var däremot mycket stabila ända från ingången av året.

Utvecklingen på värdepappersmarknaden var globalt sett exceptionell under året. Den kraftiga nedgången i börskurserna till följd av finanskrisen varade i mer än ett års tid, ända till slutet av februari 2009. Därefter började investerarna återfå sitt förtroende. Tack vare stimulerande insatser av stater och centralbanker började aktiepriserna återhämta sig överallt från och med mars. Börskurserna steg betydligt också på den finländska aktiemarknaden. Emissionerna på obligationsmarknaden ökade. Från och med mars fick både banker och försäkringsbolag tack vare utvecklingen på värdepappersmarknaden goda möjligheter till ökad avkastning på de här områdena.

De tillstramade omvärldsvillkoren för den finländska banksektorn till följd av finanskrisen innebar att tillväxten i utlåning och inlåning avtog. Företagsutlåningen i finansinstitutet minskade under året i takt med att efterfrågan minskade och bankerna skärpte lånevillkoren. Till en del förklarades nedgången också av en exceptionellt stor ökning i företagsutlåningen året innan. Ökningen berodde på att företagen i början av finanskrisen tvingades söka banklån i särskilt stor utsträckning eftersom det blev omöjligt att hitta finansiering på annat håll. Före utgången av 2009 hade företagsutlåningen ändå sjunkit till samma nivå som på hösten 2008. Hushållens bolån ökade däremot ytterligare på grund av den låga räntenivån och de positiva förväntningarna bland hushåll (figur 27). De skärpta lånevillko-

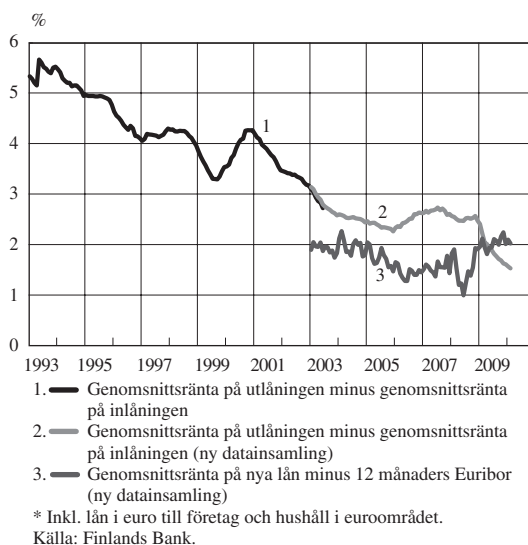
Figur 27.
Utlåning till företag och hushåll i Finland 1997–2009

ren hösten 2008 visade sig vara en övergående företeelse.

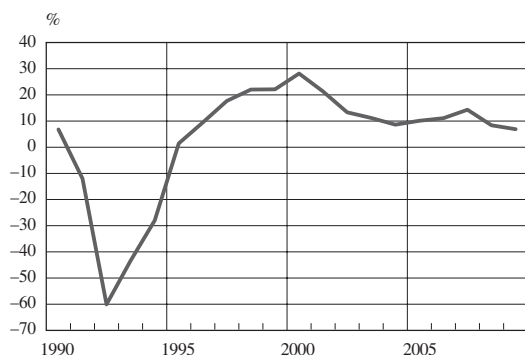
Under året försämrades de finländska bankernas resultat mest av att räntenettet sjönk, vilket i sin tur berodde på att räntorna sjönk mycket lågt och att utlåningstillväxten stannade av (figur 28). Nedskrivningarna av lån ökade klart under året, men inte så mycket som man hade väntat under det första halvåret. Bankernas ökade avkastning på värdepappersförmedlingen och placeringsverksamheten räckte dock inte till för att väga upp de konsekvenser för resultatet som det sjunkande räntenettet och nedskrivningsförlusterna medförde.

Figur 28.
Inlåningsbankernas räntemarginaler*

De finländska bankernas lönsamhet förblev relativt god under året trots den globala finanskrisen. Bankerna gick med vinst (figur 29). De stora kreditförluster som befarades när finanskrisen bröt ut uteblev. Tvärtom, den finländska banksektorn var trots försämrade resultat fortfarande mycket kapitalstark och bankerna behövde inget offentligt stöd – till skillnad från bankerna i många andra länder. Kreditförlusterna ökade något, men hotade inte bankernas lönsamhet (figur 30).

Figur 29.
De finländska bankernas* lönsamhet**

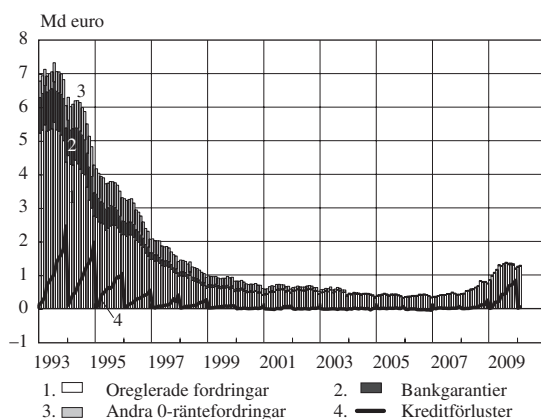

* Siffrorna inbegriper de finländska inlåningsbankerna och de dotterbolag och filialer till utländska kreditinstitut som bedriver inlåningsverksamhet. Nordea Bank Finlands omstruktureringar inverkar stort på siffrorna för 2000–2003 och därmed snedvrider den faktiska ekonomiska information som siffrorna ger.

** Räntabilitet på eget kapital (rörelsevinsten dividerad med genomsnittligt eget kapital).

Källa: Finlands Bank.

Figur 30.
De finländska bankernas kreditförluster*

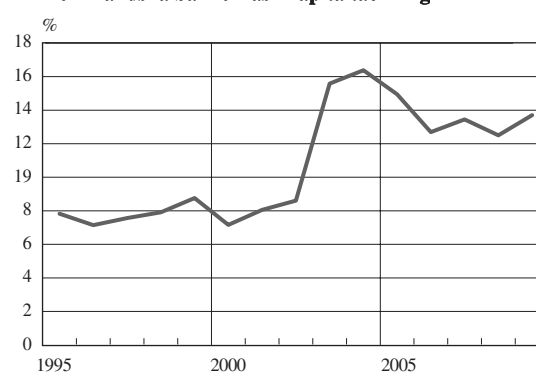

* Exkl. Arsenal, Siltapankki och SSP.

Källa: Finansinspektionen.

Kapitaltäckningen garanterades av att bankerna gick med vinst. De finländska bankernas kapitaltäckning höll en bra nivå hela året (figur 31) och andelen primärt kapital i kapitalbasen var fortsatt uppe i mer än 95 procent. Kapitaltäckningen stärktes också inom försäkringssektorn tack vare den positiva utvecklingen i investeringarna. Försäkringsbolagens verksamhetskapital ökade både i euro och i förhållande till avsättningarna och minimikapitalkravet.

Figur 31.
De finländska bankernas* kapitaltäckning

* Siffrorna inbegriper de finländska inlåningsbankerna och de dotterbolag och filialer till utländska kreditinstitut som bedriver inlåningsverksamhet. Nordea Bank Finlands omstruktureringar inverkar stort på siffrorna för 2000–2003 och därmed snedvrider den faktiska ekonomiska information som siffrorna ger.

Källa: Finlands Bank.

Försäkringsbolagens investeringar utvecklades mycket positivt under året tack vare de stigande börskurserna och återhämtningen på finansmarknaden över lag. Följaktligen förbättrades deras resultat väsentligt, och avkastningen av investeringarna var klart positiv. Försäkringspremieinkomsterna ökade både i skadeförsäkringsbolag och i livförsäkringsbolag. Också värdepappersföretagens lönsamhet och resultat visade tydliga tecken på förbättring.

Solvensbestämmelserna om pensionsanstalter som bedriver arbetspensionsförsäkringsverksamhet inom privat sektor ändrades genom en temporär lag i slutet av 2008, eftersom finanskrisen inverkade mycket negativt på tillgångarnas värde. Syftet var att lindra solvenskraven på arbetspensionsanstalterna så att dessa inte skulle behöva sälja bl.a. finländska aktieplaceringar i ett ofördelaktigt marknadsläge. Arbetspensionsför-

säkringsbolagens solvens förbättrades betydligt under året tack vare marknadsutvecklingen över lag.

I och med finanskrisen startades en rad stora internationella ändringsprojekt för att förbättra regleringen och finanstillsynen. Aktuella frågor med tanke på finansmarknaden och finanssektorn var att kapital- och likviditetskraven föreslogs bli ändrade. EU beslutade införa en ny tillsynsstruktur 2011 för att försöka förbättra samarbetet inom mikro- och makrotillsynen och intensivare samordna de tekniska reglerings- och tillsynsrutinerna.

6.5 Finansinspektionens mål och måluppfyllelse 2009

Tre mål ställdes upp för Finansinspektionens verksamhet 2009: 1) stabil verksamhet i finansinstituten som krävs för stabilitet, 2) fortsatt allmänt förtroende för verksamheten på finansmarknaden och 3) effektivitet inom Finansinspektionens arbete.

Finansinspektionen vidtog en rad åtgärder för att nå målen.

Finanskrisen hade begränsad inverkan på finansmarknaden i Finland. Stabiliteten och riskhanteringen i företagen under tillsyn höll en bra nivå trots krisen. För stabilitetens skull riktade Finansinspektionen in sin tillsyn riskbaserat och krävde aktiva korrigerande åtgärder i företagen för att säkra en bra riskhantering. Finansinspektionen fortsatte med den effektiviserade tillsyn som den startat på grund av finanskrisen. Efter förändringar i riskerna fokuserades tillsynen på bankernas kreditrisker, försäkrings- och pensionsbolagens investeringsrisker och alla aktörers derivatrisker.

Tillsynen riktades in riskbaserat. Fokus låg på bankernas ökande kreditrisker, försäkrings- och pensionsbolagens investeringsrisker, derivatrisker och riskhanteringsprocesser. Utifrån iakttagelserna verkar kvaliteten i bankernas kreditportföljer ha försämrats, men de här riskerna har ändå inte hotat bankernas kapitaltäckning. Hanteringen av investeringsrisker och den interna kontrollen i försäkrings- och pensionsbolagen inspekterades och en separat, heltäckande undersökning gjordes kring placeringar i hedgefonder. Vid inspektionerna upptäcktes inga sådana försummelser i riskhanteringen som kunde äventyra kapitaltäckningen eller solvensen. Inspektionerna av kreditrisker fokuserades främst på företagsfinansieringsris-

ker, verksamheten i Baltikum och hanteringen av kreditrisker och problemkrediter.

Företagens rapportering och antalet analyser utökades, analysen av omvärldsrisker intensifierades tillsammans med Finlands Bank och stresstester gjordes i samverkan med företagen och Finlands Bank. Finansinspektionen klarlade också bonuspraxis i de största företagen under tillsyn. Bonuspraxis visade sig till största delen stämma överens med internationella rekommendationer.

Bättre gränsöverskridande tillsyn

Tillsynssamarbetet på EU-nivå gjorde framsteg under året. En översyn av EU:s tillsynssystem stöddes och krishanteringskapaciteten förbättrades ytterligare i samverkan med andra europeiska tillsynsmyndigheter.

Bland de viktigaste tillsynsåtgärderna märktes också ett intensivare samarbete kring tillsynen över multinationella bankkoncerner och inspektioner av de sammantagna riskerna och riskhanteringen i finanskonglomerat i hemlandet. Utifrån Basel II-reformen i bankerna inspekterades vidare godtagbarheten hos bankernas interna kreditriskmodeller och kvaliteten på kapitaltäckningsanalys och tillhörande rapportering. Dessutom undersökte Finansinspektionen vilken kapacitet försäkringsbolagen hade för kapitaltäckningsreformen Solvens II.

Reformerna kommer att föra med sig förbättringar bl.a. i tillsynen över och krisberedskapen i gränsöverskridande konglomerat (tillsynskollegier till viktiga filialer) och regleringen av bonusystem. Finansinspektionen såg det också som viktigt med minskad procyklikaltitet i regleringen av kapitaltäckning. Principiella reformer av regleringen bör enligt Finansinspektionen genomföras så att de inte försvårar banktjänster med låg risk till privatpersoner och mindre företag jämfört med investerings- och företagsbanktjänster med högre risk, som har befunnit sig i finanskrisens kärna.

De nya bestämmelserna i kapitaltäckningsdirektiven genomförs i Finland genom nya lagar plus föreskrifter och anvisningar från Finansinspektionen. Direktivändringarna påverkar i hög grad verksamheten i företagen under tillsyn och bl.a. föreskrifterna och anvisningarna om beräkning av kapitaltäckningen.

Finansinspektionen har som mål att arbeta för en samordnad och effektiv tillsyn över multinationella konglomerat i EU. I Kommittén för

europiska banktillsynsmyndigheter (Committee of European Banking Supervisors, CEBS) prioriterade Finansinspektionen ett effektivare arbete i tillsynskollegierna i multinationella konglomerat genom en samordnad uppförandekodex, analys av risker och kapitalbehov i konglomeraten genom samråd mellan tillsynsmyndigheterna, hantering av likviditetsrisker och effektivare gränsöverskridande krishantering. I kommittén deltog Finansinspektionen aktivt i arbetet för att upprätta anvisningar på de här viktiga områdena till nationella tillsynsmyndigheter och företag under tillsyn och utforma kommitténs ståndpunkter till EU-organen. I det här sammanhanget framhöll Finansinspektionen också att de multinationella konglomeratens värdländer behöver bättre övervakningsbefogenheter, särskilt med tanke på kris-situationer.

Kommittén för europeiska banktillsynsmyndigheter bevakade och analyserade läget inom banksektorn i EU och rapporterade till EU:s ekonomiska och finansiella kommitté (Economic and Financial Committee, EFC). Analysen gällde framför allt risker och kapitaltäckning i de största multinationella konglomeraten och tillsynsåtgärder. Finansinspektionen sammanställde analyser av den finländska banksektorn för behandling på EU-nivå och medverkade aktivt i arbetet för att ta fram en samlad bedömning.

Den internationella finanskrisen avslöjade stora brister i tillsynssystemet för den europeiska finansmarknaden. Europeiska kommissionen offentliggjorde på hösten ett förslag till ny tillsynsreglering. Det nya systemet ska bestå av en europeisk systemrisknämnd (European Systemic Risk Board, ESRB) och ett system för finansiell tillsyn (European System of Financial Supervisors, ESFS). Systemet för finansiell tillsyn ska bestå av en europeisk bankmyndighet, en europeisk värdepappers- och marknadsmyndighet och en europeisk försäkrings- och tjänstepensionsmyndighet. På det konkreta planet ska tillsynsuppgifterna ändå fortfarande handhas av de nationella tillsynsmyndigheterna, i Finland alltså Finansinspektionen.

Finansinspektionen var med och behandlade förslagen och förberedde behövliga ändringar, framför allt i EU:s tillsynskommittéer. Finansinspektionen anser att reformen bör väga in de strukturella skillnaderna mellan finanssektorerna i respektive länder plus säkra och förtydliga de nationella tillsynsmyndigheternas självständiga roll i tillsynen över finanssektorn i sitt land och i relation till EU-myndigheterna.

Det är viktigt att de nya myndigheterna har möjlighet att på ett övergripande plan ta fram bindande tekniska standarder för företagen under tillsyn och på bred front lösa konflikter mellan myndigheterna. Finansinspektionen framhöll att finansieringen av det nya systemet inte får ställa oskäliga krav på de nationella tillsynsmyndigheterna. Reformen kommer ändå inte att lösa problemen med tillsynen över eller krishantering i multinationella koncerner och filialer. Vi måste ta lärdom av finanskrisen och se till att tillsynsmyndigheterna har tillräckliga befogenheter för att klara av sina uppgifter.

Bättre rapportering och information till kunderna inom finanssektorn

Insättarna och investerarna har enligt Finansinspektionen fortsatt gott förtroende för den finländska finansmarknaden. Finanskrisen har inte lett till ett behov av offentligt stöd här. Däremot uppdagade krisen en rad brister i tillsynsmyndigheternas verksamhet och i fråga om tydlig och tillräcklig information till investerare och kunder.

För att förbättra allmänhetens förtroende för det finansiella systemet hade Finansinspektionen under året som ambition att förbättra företagens rapportering och externa information.

En uppföljning av en inspektion som gällde fondbolagens informationsskyldighet visade att det fortfarande fanns brister i beskrivningen av placeringsfondernas placeringspolicy och risker, vilket gjorde det svårt att bedöma riskerna. Framför allt materialet om korträntefonder var inte alltid uppdaterat efter förändringar i marknadsläget och investeringarna. En ny uppföljning kommer att göras 2010.

Finansinspektionen granskade rutinerna kring värdepappersmäklarnas investeringsanalys. Det som granskades var om analysen framställdes på lämpligt sätt, hur intressekonflikter hanterades hos mäklaren och hur personalens handel var begränsad innan analysen offentliggjordes. Enstaka brister upptäcktes inom alla delområden.

Innehållet i värdepappersmäklarnas transaktionsrapportering inspekterades. Det främsta målet var att utvärdera omfattningen, processen och den anknytande övervakningen. För att tillsynen över värdepappershandeln ska vara effektiv måste transaktionsrapporteringen ha rätt innehåll och vara heltäckande, aktuell och tillförlitlig. En del av mäklarna rapporterade bara om en del av den handel som omfattas av transaktionsrapporteringen, medan andra rapporte-

rade om transaktioner som är undantagna från rapportering. Det förekom också innehållsliga fel i rapporterna. Det fanns brister i den systematiska uppföljningen och internkontrollen av rapporteringen.

Finansinspektionen gjorde på våren en inspektion av lämplighetsprövningen hos företag som tillhandahåller investeringstjänster. Syftet med inspektionen var att säkerställa att värdepappersmäklarna gör en lämplighetsprövning enligt värdepappersmarknadslagen innan de erbjuder kunderna kapitalförvaltningstjänster eller investeringsråd.

Vid inspektionen undersöktes hur värdepappersmäklarna samlar information om kunderna, vilka uppgifter som inhämtas och hur de dokumenteras. Vid inspektionen analyserades också hur den lämplighetsbedömning värdepappersmäklarna gjort speglas i den tjänst eller produkt som tillhandahålls. De flesta av de inspekterade värdepappersmäklarna inhämtade den information om sina nya kunder som krävs för lämplighetsprövningen och utförde också själva prövningen på lagstadgat sätt. Däremot arbetade flera värdepappersmäklare fortfarande med att samla in information om sina gamla kunder. Varje institutsansvarig ger akt på förbättringsåtgärderna.

I tillsynen behandlades också frågor som gällde enskilda investeringsprodukter eller investeringstjänster, t.ex. marknadsföring och försäljning av s.k. Mermaid-lån, och som aktualiserades i och med observationer från tillsynen eller genom kundkontakter. I de här fallen försökte man klarlägga om den information om egenskaper och risker som getts vid emissionen, marknadsföringen och försäljningen av investeringsprodukten hade varit riktig och tillräcklig och om den som tillhandahållit tjänsterna hade förfarit på behörigt sätt. Om det var fråga om en tvist mellan kunden och den som tillhandahållit tjänsterna, upplystes kunden om sina möjligheter att få tvisten behandlad av Försäkrings- och finansrådgivningen (FINE), någon nämnd eller, i sista hand, domstolen. Finansinspektionen är nämligen inte behörig att behandla tvister.

På grund av de försämrade ekonomiska omvärldsvillkoren gjorde Finansinspektionen i början av året en uppföljningsundersökning av de noterade bolagens redovisning av och motivering till framtidsutsikterna i bokslutskommunikéerna 2008. Flera bolag hänvisade i motiveringarna till osäkerheten på marknaden, som också märktes i hur noggranna formuleringarna var och hur lång period de gällde. Finansinspektionen beto-

nade i sina kommentarer att bolagen klart bör informera om osäkerhetsfaktorerna. Dessutom uppmärksammades tydlig terminologi i framtidsutsikterna.

Tillsynen över de finansiella rapporterna inriktades särskilt på informationen om nedskrivningsprövning och finansiella instrument. Dessutom bedömdes redovisningen av bivillkor i bolagens låneavtal och redovisningen av bolagens förmåga att fortsätta verksamheten.

Av noterna till bokslutet framgick det inte utförligt och uttömmande hur värdena för antagandena och förändringar i dem påverkade beräkningen av nyttjandevärden och följaktligen prövningsresultatet. Endast ett fåtal bolag hade redogjort för ändringar i diskonteringsräntorna och beräkningsmetoderna jämfört med föregående år. Den information som lämnas om känslighetsanalyserna av prövningsresultaten har förbättrats år för år, men i årsredovisningarna för 2008 var uppgifterna ofta ändå inte tillräckligt informativa.

I analysen av noterade bolags finansiella risker framhävde Finansinspektionen att allt mer detaljerad information om bivillkoren ska lämnas när sannolikheten för brott mot dem ökar. I noterade kreditinstitut övervakades särskilt redovisningsprinciperna för innehav av finansiella instrument och tillämpningen i praktiken.

Under året undersöktes 74 misstänkta fall av missbruk (gamla Finansinspektionen undersökte 62 fall 2008). Av dessa gällde 37 (27) misstänkt missbruk av insiderinformation, 17 (11) misstänkt kursmanipulation och 16 (12) misstänkt försummelse av informationsskyldigheten. De övriga 4 (12) fallen gällde främst marknadsuppförande. Finansinspektionen tilldelade 5 offentliga anmärkningar: 2 för försummelse av flaggningsskyldigheten, 1 för brott mot förbudet att röja insiderinformation, 1 för kursmanipulation och 1 för försummelse av prospektskyldigheten (2008 tilldelades 1 offentlig anmärkning för utnyttjande av insiderinformation och 1 offentlig varning för försummelse av informationsskyldigheten). Ingen polisutredning begärdes under året.

Den kraftiga lågkonjunkturen märktes framför allt i industribranschernas arbetslöshetskassor. Till följd av permitteringar och uppsägningar ökade ansökningarna om arbetslöshetsersättningar markant. Finansinspektionen ingrep mot de allt längre handläggningstiderna, och arbetslöshetskassorna effektiviserade sitt arbete på olika sätt. Mot slutet av året jämnade handläggningstiderna ut sig.

Under året startades ett projekt för en totalreform av värdepappersmarknadslagen. Syftet är att modernisera den gällande lagen så att den blir tydligare och begripligare och bidrar till den finländska marknadens konkurrenskraft. Finansinspektionen medverkade aktivt i beredningsgrupperna.

Finansinspektionen publicerade 39 tillsynsmeddelanden, 31 webbnyheter och 18 pressmeddelanden under året. I anknytning till ett pressmeddelande om det ekonomiska läget och riskerna i företagen under tillsyn i september ordnades en presskonferens där också resultaten av sommarens stresstester redovisades.

Finansinspektionens avgiftsfria telefonrådgivning tog emot sammanlagt 300 samtal under året. De flesta frågorna gällde placeringsfonder. Antalet behandlade skriftliga klagomål och förfrågningar från privatpersoner om tjänster och produkter inom finanssektorn var 200.

Finansinspektionens resurser

Finansinspektionen eftersträvar effektivitet i sin verksamhet. Arbetet kom bra i gång. Den nya tillsynsmyndighetens organisation byggdes upp på ny grund. Trots omställningarna i startfasen kunde den operativa verksamheten fortsätta utan störningar och tillsynen rentav intensifierades till följd av finanskrisen. Visserligen kan den nya tillsynsmyndighetens processer och rutiner effektiviseras ytterligare, särskilt i fråga om behandlingstider.

De personella resurserna höll överenskommen nivå. Personalstyrkan var dock inte komplett hela verksamhetsåret (den godkända personalstyrkan är 218 personer). Personalutgifterna var sammanlagt 17,6 miljoner euro 2009. Utfallet av de totala kostnaderna underskred den godkända budgeten och låg på 24,5 miljoner euro. Utifrån de ekonomiska utsikterna väntas utfallet av tillsynsavgifterna krympa 2011–2012. Därför håller Finansinspektionen fast vid kostnadseffektivitet i sin verksamhet.

Finansinspektionen fick in totalt 25 miljoner euro i tillsyns- och åtgärdsavgifter. Det fanns sammanlagt 1 111 avgiftsskyldiga. Ungefär 72 % av tillsynsavgifterna betalas av företag inom finanssektorn (610 avgiftsskyldiga) och 28 % av företag inom försäkringssektorn (501 avgiftsskyldiga). Överskottet beaktas när tillsynsavgifterna för 2010 bestäms.

Finansinspektionen behandlade sammantaget 29 koncessionsansökningar 2009 (gamla Finansinspektionen behandlade totalt 54 ansökningar

2008). Den genomsnittliga behandlingstiden för alla ansökningar som blev klara 2009 var 8 månader (5,7 månader 2008).

Finansinspektionen utfärdade fem sanktioner under året. Behandlingstiden varierade mellan 5 och 10 månader. Behandlingstiden påverkas av hur länge det tar att samla in information och bilda sig en motiverad uppfattning om själva fallet, och i synnerhet om Finansinspektionen begär handräckning av utländska tillsynsmyndigheter och ingående måste höra det berörda företaget för att tillgodose dess rättssäkerhet. Normalt är målet i varje fall att den eventuella sanktionen ska utfärdas inom sex månader från det att det misstänkta fallet av missbruk har upptäckts. För att sanktionerna ska komma i rätt tid är det också mycket betydelsefullt hur snabbt eventuella försummelser upptäcks.

6.6 Bankfullmäktiges berättelse för 2008 och Finansinspektionens åtgärder med anledning av den

I sin berättelse för 2008 noterade bankfullmäktige följande.

Bankfullmäktige ansåg att Finansinspektionen hade utfört sina uppgifter på behörigt sätt och reagerat snabbt och effektivt på det förändrade läget i de utländska bankerna i Finland. Dessutom hade Finansinspektionen bidragit till ett intensivare internationellt tillsynsamarbete.

Dessutom framförde bankfullmäktige följande uppmaningar till Finansinspektionen.

- Finansinspektionen bör ytterligare förbättra riskanalys, föregripande övervakning och riskhantering i finans- och försäkringssektorn.

Finansinspektionen effektiviserade den föregripande övervakningen av riskhanteringen i företagen under tillsyn bl.a. genom tätare kontakter med företrädare för företagen och intensivare rapportering från företagen. Samtidigt blev övervakningen mer riskbaserad, så att resurserna utifrån rapporter och systematisk omvärldsanalys kan sättas in på de mest riskfyllda funktionerna och företagen. En översyn av rapporteringen från försäkringsinrättningar startades. Stresstestningen utökades i samråd med företagen under tillsyn och Finlands Bank för att analysera företagets riskhanteringsförmåga i relation till de försämrade omvärldsvillkoren.

- Finansinspektionen ska vidareutveckla det internationella tillsynssamarbetet.

Det nordiska tillsynssamarbetet utvecklades fortsatt positivt 2009. Det ekonomiska läget och riskerna i stora nordiska bank- och försäkringskonglomerat analyserades i s.k. tillsynskollegier tillsammans med de svenska, norska och danska tillsynsmyndigheterna. Tillsynssamarbetet fördjupades genom att ett kollegium bildades för att övervaka Svenska Handelsbanken och Skandinaviska Enskilda Banken, som har filialer i Finland. Finansinspektionen medverkade också aktivt i tillsynsmyndighets-samarbetet i EU:s tillsynskommittéer, som bl.a. omarbetade vägledningen i riskhantering och tillsynskollegiernas anvisningar och främjade konsumentskyddet inom finansiella tjänster och samordnade procedurer. Finansinspektionen har likaså varit aktiv i förberedelserna inför de nya EU-tillsynsorganen, som ska inrättas 2011. Finansinspektionen ingick samarbetsavtal i anknytning till en central motpartsclearing som ska genomföras på Helsingforsbörsen.

- Finansinspektionen bör utveckla innehållet i och utvärderingen av tillsynen över finanskonglomerat.

I en samlad kapitalbedömning utvärderas årligen konglomeratens riskhantering, ekonomi och riskhanteringsförmåga över lag, dvs. om kapitalet räcker till. Bedömningens innehåll har förbättrats på konglomeratnivå och inspektioner har utförts kring riskhanteringen på konglomeratnivå. År 2010 ska konglomeratens rapportering ses över.

- Finansinspektionen bör i sin övervakning och information mer uppmärksamma skuldsättning och lånekostnader i hushåll och företag.

Finansinspektionen har ytterligare förbättrat sina analysinstrument som den använder för att bedöma läget i bankernas kundkrets utifrån bankernas interna kreditriskanalyser och annan information. Finansinspektionen har också regelbundet analyserat hushållens och företagens lånekostnader. Dess företrädare har i sina yttranden om hushållens upplåning framhållit att skulderna ska vara anpassade efter den egna ekonomin och att hushållen ska

bereda sig på att räntenivån kommer att stiga och att deras möjligheter att betala sina skulder kommer att förändras.

- Finansinspektionen bör utveckla sin information till den stora allmänheten.

Finansinspektionen har bidragit till fortsatt förtroende för den finländska finansmarknaden genom att ta fram och publicera regelbundna analyser av kapitaltäckningen och riskerna i företagen under tillsyn, gå ut med information om finanssektorn och uttala sig i medierna. Med hjälp av pressmeddelanden har Finansinspektionen redogjort för brister den upptäckt i informationen till investerare och försäljningen av investeringsprodukter och den vägen gjort investerarna mer medvetna om riskerna. Finansinspektionen har börjat samarbeta med Konsumentverket, Försäkrings- och finansrådgivningen (FINE) och Finansbranschens Centralförbund kring kundupplysning för allmänheten. Finansinspektionen har tagit fram ett allmänt hållet presentationsblad om sin verksamhet för den stora allmänheten och har dessutom deltagit i utformningen av studiepaket för kompetens på det finansiella området.

- Finansinspektionen bör noggrannare övervaka hur företagsfinansieringen utvecklas, särskilt om finanskrisen fortsätter.

Ett viktigt led i den effektiviserade tillsynen 2009 var att rapporteringen från företagen under tillsyn intensifierades, att Finansinspektionen kontinuerligt analyserade den inrapporterade informationen och att kontakterna med företagen blev tätare. Samtidigt försökte Finansinspektionen bevaka läget i bankernas kundkrets och eventuella problem för företag att få lån.

- Finansinspektionen bör bedöma hur de egna resurserna kommer att räcka till och lämna rapport i frågan.

Hela personalen på f.d. Försäkringsinspektionen och gamla Finansinspektionen flyttade över till nya Finansinspektionen. Den godkända personalstyrkan är 218 personer. Personalantalet är på det hela taget tillräckligt. Men i en omvärld där det sker snabba förändringar är det krävande att ga-

rantera behövlig kompetens och tillräckligt med personella resurser, så att det inte uppkommer allvarlig kompetensbrist och personalrisker. Utfallet av tillsynsavgifterna kommer nog inte att öka de närmaste åren, utan det kanske rentav minskar. Finansinspektionen bör anpassa sin verksamhet efter detta och arbeta kostnadseffektivt. Kostnaderna kommer att stiga i och med att EU-tillsynsmyndigheterna inrättas, eftersom bara 40 % av de kostnaderna kommer att betalas med EU-budgetmedel. De extra kostnaderna för Finansinspektionens del beräknas bli ca 0,4 miljoner euro 2011.

Finansinspektionen vidtog under året åtgärder för att nå de här målen. Arbetet för att förbättra det internationella tillsynssamarbetet gjorde särskilt stora framsteg.

6.7 Bankfullmäktiges bedömning av Finansinspektionens verksamhet

Finansinspektionens direktion har lämnat bankfullmäktige sin berättelse om Finansinspektionens verksamhet 2009 och publicerat Finansinspektionens verksamhetsberättelse.

Bankfullmäktige ska övervaka den allmänna ändamålsenligheten och effektiviteten i Finansinspektionens verksamhet.

Bankfullmäktige anser att Finansinspektionen och dess föregångare har lyckats väl med sin uppgift att övervaka riskerna inom finanssektorn i Finland och säkra stabiliteten i det finansiella systemet. Finansinspektionen har också en viktig uppgift när det gäller att förbättra det internationella tillsynssamarbetet och den internationella regleringen inom den i hög grad internationaliserade finans- och försäkringssektorn.

Finansinspektionen lyckades bra med att starta sin verksamhet 2009.

Bankfullmäktige uppmanar Finansinspektionen att framöver

- effektivisera sitt arbete så att behandlingstiderna för ansökningar och sanktioner blir kortare,
- övervaka och granska information som företag inom finansbranschen går ut med till investerare,
- utöka informationen till kunderna om olika alternativ att investera och spara långsiktigt och om lånerisker,
- ytterligare förbättra informationen till den stora allmänheten om utvecklingen inom finans- och försäkringssektorn.